

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 53, 54, 57, 60 ja 33.20.52.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomalaisten hyvinvointi ja elämänlaatu ovat kehittyneet hyvin kuluneen kymmenen vuoden aikana. Polarisation ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntyminen on kuitenkin riski sekä yksilöiden hyvinvoinnin, että yhteiskunnan vakauden kannalta. Tämä korostuu covid-19-pandemian myötä, jolla on pitkäaikaisia vaikutuksia suomalaisten hyvinvointiin ja elämänlaatuun sekä yhteiskuntaan kaikilla tasoilla.

Teknologian voimakas kehitys lisää mahdollisuuksia tukea terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja antaa vaikuttavampaa hoitoa ja palveluja. Myös tietoa voidaan hyödyntää entistä enemmän sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Työllisyys, terveys ja hyvinvointi sekä niitä tukevat palvelut vahvistavat kansalaisten osallisuutta ja estävät syrjäytymistä. Työn murros tuo uusia tapoja osallistua työelämään. Niiden myötä muuttuu myös sosiaaliturvan rahoituksen perusta.

Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tarpeenmukaiset sosiaali- ja terveystaloudet ja etuudet. Sosiaali- ja terveystalouksien ja etuuksien uudistaminen edellyttää ja mahdollistaa uusien toimintatapojen käyttöön ottamisen. Digitalisaation mahdollisuudet hyödyntämällä toiminta tehostuu ja palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyvät.

Sosiaali- ja terveystaloudella tuetaan työllisyysasteen nousua ja työn tuottavuutta huolehtimalla työntekijöiden terveydestä, hyvinvoinnista sekä toiminta- ja työkyvystä. Kansalaisten terveydentilan ja toimintakyvyn parantuessa sosiaali- ja terveystalouksien tarve muuttuu. Sosiaali- ja terveystaloudet on myös kasvua sekä teknologian ja palvelujen kehittämisen moottori.

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa sosiaali- ja terveystaloudet, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille. Tämän hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen, joka edellyttää talouskasvua ja rakenteellisia uudistuksia.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on osallistava ja osaava Suomi, joka on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Yhteiskunnan uudistaminen ja tasa-arvon lisääminen ovat mahdollista vain vahvistamalla ihmisten luottamusta demokraattisen järjestelmän toimintakykyyn. Tähän liittyen hallitus on antanut kuusi lupaus, jotka lunastamalla on mahdollista saavuttaa sosiaalisesti, taloudellisesti sekä ekologisesti kestävä Suomi.

Taloustalouden päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Se tarkoittaa ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävä julkista taloutta. Talouden vakauden ansiosta vältetään yllättävät, hyvinvointia heikentävät muutokset ihmisten elämässä.

Pääosa, kaksi kolmannelta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) pääluokan osuus sosiaalimenoista on noin viidennes. Pääluokan suurimmat menokohteet ovat eläkkeet (32 %), perhe- ja asumiskustannukset sekä toimeentulotuki (29 %), työttömyysturva (17 %) ja sairausvakuutus (13 %).

Strategiset tavoitteet hallituskaudelle

Sosiaali- ja terveysministeriön strategian Eheä yhteiskunta ja kestävä hyvinvointi 2030 mukaisesti ministeriön tavoitteena on turvata ihmisten toimintakykyä, toimeentuloa ja palveluja, jotta voimme elää yhdenvertaisessa, kestävässä ja vakaassa yhteiskunnassa. Tätä tehtävää toteutetaan säädösvalmistelun, monipuolisen ohjauksen sekä poikkihallinnollisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla. Ministeriön työssä korostuvat tiedolla johtaminen, avoin viestintä, mahdollistavat säädökset, innovaatiot ja digitalisaatio.

Vaikuttavuustavoitteet 2020—2023:

Toimintakyky

- Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- Toiminta- ja työkyky on parantunut
- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt

Toimeentulo

- Sosiaaliturva kannustaa työhön
- Köyhyyden ja syrjäytyneiden määrä on vähentynyt

Palvelut

- Vaikuttavat palvelut ja toimeentuloturva muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- Hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö edistää näiden strategisten tavoitteiden toteutumista vuosina 2020—2023 poikkihallinnollisessa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin lakia alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021) sekä lakia alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (8/2014). Euroopan unionin rakennerahastovarojen kohdentamisessa neuvotellaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtakunnallisiin hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, kanssa.

Kestävä kehitys

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnassa painottuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen, osatyökykyisten työllistymisen ja työssä pysymisen edistäminen, iäkkäiden toimintakyvyn vahvistaminen ja palvelujen turvaaminen sekä sukupuolten tasa-arvon

edistäminen. Näitä tavoitteita toteutetaan vuonna 2022 erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistuksen sekä sosiaaliturvauudistuksen valmistelussa, tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelmassa, työhyvinvoinnin ja työelämän kehittämissuunnitelmassa sekä elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanossa.

Sukupuolten tasa-arvo

Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi sekä Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi-strategiset kokonaisuudet asettavat rungon sosiaali- ja terveysministeriön toiminnalle. Sitä täydentävät ja tukevat muut hallitusohjelman strategiset kokonaisuudet. Merkittävinä uudistuksina valmistellaan sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus ja sosiaaliturvan uudistus. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan lapsiperheiden tukemiseksi hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia ja jatketaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toteutusta. Sosiaali- ja terveysministeriön strategian vaikuttavuustavoitteiden seurantaindikaattoreissa on huomioitu sukupuolen mukainen erittely.

Kansainvälisen tasa-arvopalkinnon valmistelu- ja koordinaatiotyö siirtyi valtioneuvoston kanslialta sosiaali- ja terveysministeriölle vuodesta 2020 alkaen. Joka toinen vuosi jaettavaan palkintoon on varattu 500 000 euroa ja se jaetaan seuraavan kerran vuonna 2023. Päihteitä käyttävien äitien hoitoon on varattu 3,0 milj. euron määräraha vuodelle 2022. Valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin varataan 24,55 milj. euroa. THL:n toimintamenoissa on varattu 250 000 euroa väkivaltaisen radikalisaation ja ekstremismin ehkäisemiseen, 150 000 euroa naisiin kohdistuvan väkivallan torjunnan toimikunnalle ja 200 000 euroa SERI-keskusten satelliittikeskusten perustamisen arviointiin. Poikkihallinnollisen lapsistrategian valmisteluun on varattu 2,0 milj. euroa. Tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelman toteutusta jatketaan 0,5 milj. euron määrärahalta.

Elokuussa 2022 voimaantulevalla perhevapauudistuksella pyritään entistä tasa-arvoisempaan perhevapaiden käyttöön. Vanhempainpäiväraha-ikäsi pitenee nykyisestä noin 12,5 kuukaudesta noin 14,5 kuukauteen, äitiysraha korvataan raskausrahalla ja isyysraha poistuu kokonaan. Vanhempainpäiväraha-ikäsi kiintiöidään siten, että molemmilla vanhemmilla on oikeus käyttää puolet vanhempainpäivärahapäivistä ja halutessaan luovuttaa osan omista vanhempainpäivärahapäivistään puolisonsa käytettäväksi. Vanhempainvapaan voi käyttää haluamanaan ajankohtana siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta.

Perhe-eläkeuudistuksen tavoitteena on ajanmukaistaa lakisääteisten eläkejärjestelmien perhe-eläketurva vastaamaan yhteiskunnan ja perheiden muuttuneisiin tarpeisiin. Lasten oikeutta työeläkelakien mukaiseen perhe-eläkkeeseen pidennetään kahdella vuodella siihen asti, kun lapsi täyttää 20 vuotta. Lisäksi lesken perhe-eläkeosuus maksetaan lapseneläkkeenä lapselle, jos leskeneläkkeen saajaa ei ole. Avopuolisoiden asemaa parannetaan työeläkelakien ja kansaneläkelain perhe-eläkkeessä antamalla avopuolisolle oikeus leskeneläkkeeseen tietyin edellytyksin. Lisäksi leskeneläkkeen kesto rajataan 10 vuoden määräajaksi tai kunnes nuorin lapseneläkkeeseen oikeutetuista täyttää 18 vuotta.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa. Näitä tavoitteita edistetään ja ne huomioidaan tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelmassa sekä hallitusohjelman mukaisissa uudistuksissa.

Seurantaindikaattorit 2017—2022

	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 toteutuma	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Toimintakyky						
Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet						
Menetetty elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0—80 vuotta / 100 000 asukasta						
— Miehet	8 740	8 572	8 395	8 275 ¹	8 270	8 265
— Naiset	4 375	4 299	4 237	4 250 ¹	4 250	4 245
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 20—64-vuotiaat						
— Miehet	29,0	28,1	27,0 ¹	33,0 ¹	33,0	32,0
— Naiset	27,4	27,0	26,0 ¹	32,0 ¹	32,0	31,0
Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista						
— Pojat	13,9	14,0 ¹	14,7	15,5 ¹	15,6	15,4
— Tytöt	23,4	25,0 ¹	26,8	27,8 ¹	27,9	27,7
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20—64-vuotiaat						
— Miehet	54,5	60,9	62,0 ¹	56,0 ¹	56,5	57,0
— Naiset	60,5	66,1	67,0 ¹	57,0 ¹	57,5	58,0
Toiminta- ja työkyky on parantunut						
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet, lkm						
— Kokoaikaiselle	15 145	16 560	14 665	13 830 ¹	13 800	13 650
— Osa-aikaiselle	5 594	5 585	5 683	5 430 ¹	5 430	5 420
— Alle 25-v.	1 933	2 145	2 255	2 040 ¹	2 030	2 020
Niiden osuus, jotka uskovat, etteivät todennäköisesti jaksa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%), 20—64-v.						
— Miehet	26,2	24,5	24,5	26,0 ¹	26,0	25,5
— Naiset	23,4	21,9	21,9	27,0 ¹	27,0	26,5
Itsestä huolehtimisesta vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet						
— Miehet	12,3	10,5	10,5	10,0 ¹	10,0	10,5
— Naiset	12,2	11,5	11,5	9,0 ¹	9,0	9,5
Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt						
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmakuolleisuus / 100 000 asukasta						
	42	42	40 ¹	40 ¹	41	41
Työpaikkatapaturmataajuus						
	29,0	29,0	28,7	25,0	25,5	26,0
Vesiepidemioiden lkm						
	1	2	4	2	2	3
Poliisin tietoon tulleet perhe- ja lähisuhdeväkivaltatapaukset						
— Yhteensä, lkm	9 546	9 886	9 850	10 550 ¹	10 550	10 000
— Uhrina mies, %	29,8	30,9	30,0	23,0 ¹	23,0	25,0
— Uhrina nainen, %	70,2	69,1	70,0	77,0 ¹	77,0	75,0
Toimeentulo						
Sosiaaliturva kannustaa työhön						
Työllisyysaste						
20—29-v.	66,0	67,5	68,5	65,9	66,0	66,0
20—70-v.	67,6	69,6	70,6	69,9	70,0	70,0
55—64-v.	62,6	65,4	66,8	67,5	68,0	68,0

	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 toteutuma	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Pitkäaikaistyöttömät, %-työvoimasta	4,0	2,9	2,4	2,9	3,0	3,0
Eläkkeellesiirtymisiän odote 25-vuotiaalle	61,2	61,3	61,5	61,9	62,1	62,1
Köyhyyden ja syrjäytyneiden määrä on vähentynyt						
Pienituloisten osuus, %						
— Koko väestö	12,1	11,8	12,3 ¹	12,5 ¹	12,4	12,3
— Alle 18-v.	11,1	10,5	10,6 ¹	10,7 ¹	10,6	10,6
— Palkansaajat	1,7	1,5	1,9 ¹	1,9 ¹	1,9	1,8
— 65+	13,3	13,3 ¹	14,6 ¹	14,7 ¹	14,7	14,6
— Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18—24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä	17,0	17,0	17,0	17,0 ¹	17,5	17,0
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25—64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä						
— Yhteensä	2,8	2,9	2,7	2,8 ¹	2,9	2,9
— Tulottomat kotitaloudet, lkm	41 377	39 158	38 474	39 000 ¹	39 500	39 200
Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat, % ulkomaalaisten työvoimasta						
— Miehet	19,0	19,0 ¹	19,0 ¹	22,0 ¹	22,0	21,5
— Naiset	27,8	25,0 ¹	25,0 ¹	28,0 ¹	28,0	28,0
Palvelut						
Vaikuttavat palvelut ja toimeentuloturva muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden						
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0—17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,4	1,5	1,6	1,6 ¹	1,6	1,5
Lapsiperhepalveluita riittävästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista	..	36,6	37,0 ¹	31,0 ¹	32,0	31,5
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17—24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä ²						
— Miehet	9,4	9,2 ¹	9,2 ¹	9,0 ¹	8,5	8,0
— Naiset	6,7	6,7 ¹	6,7 ¹	7,0 ¹	6,5	6,0
Osasairauspäivärahan saajat, % kaikista sairauspäivärahan saajista						
— Miehet	4,2	4,4	4,9	4,9 ¹	5,0	4,9
— Naiset	8,2	8,6	9,4	9,4 ¹	9,5	9,4
Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet						
— Miehet	7,9	9,0	9,0 ¹	9,0 ¹	9,5	9,0
— Naiset	10,7	11,6	12,0 ¹	10,0 ¹	10,5	10,0
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet						
— Miehet	57,3	50,6	52,0 ¹	55,0 ¹	55,0	55,5
— Naiset	54,9	51,6	53,0 ¹	58,0 ¹	58,0	58,5
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä						
— Miehet	93,6	93,8	93,9 ¹	94,0 ¹	94,1	94,0
— Naiset	89,5	89,7	89,8 ¹	90,0 ¹	90,0	90,1
Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin						

	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 toteutuma	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv yhteydenotosta, % toteutuneista käynneistä						
— Yhteensä	55,0	55,9	59,2	55,4 ³	57,2 ³	57,5
— Miehet	53,9	55,4	58,5	55,6 ³	57,0 ³	57,5
— Naiset	55,8	56,2	59,7	55,2 ³	56,0 ³	56,5
Lääkärin vastaanottopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista						
— Yhteensä	.. ⁴	15,8	15,0 ¹	19,0 ¹	19,5	19,0
— Miehet	.. ⁴	13,9	14,0 ¹	18,0 ¹	18,5	18,0
— Naiset	.. ⁴	17,3	17,0 ¹	20,0 ¹	20,5	20,5
— Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet 31.12./10 000 asukasta	2,4	3,2	5,1	12,9 ³	12,7 ³	12,5
— 1.10.—31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %	93,6	93,1	94,3	94,9	94,8	94,5

¹⁾ Arvio.

²⁾ Suomen oppivelvollisuus laajenee ja uusi oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisuus päättyy, kun opiskelija täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto) tai vastaavan ulkomaisen koulutuksen. Tästä syystä ”koulutuksen ulkopuolelle jääneitä” on tässä kohdin vaikea estimoida vuosien 2021 ja 2022 osalta.

³⁾ Kiireettömän terveydenhuollon hoitoon pääsy vaikeutui merkittävästi koronaepidemian sekä Suomessa vallinneiden poikkeusolojen vuoksi. Koronavirusepidemian takia sairaanhoitopiirit joutuivat siirtämään kiireettömiä hoitoja, joka näkyy merkittävänä poikkeamana tilastoissa erityisesti vuosien 2020 ja 2021 kohdalla.

⁴⁾ Ei dataa saatavilla.

Lähteet: Terveyden ja hyvinvoinninlaitos/Sotkanet, Tilastokeskus, Kela, Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuskeskus ja Työ- ja elinkeinoministeriö.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2020—2022

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022 1000 €	%
01. Hallinto	121 152	122 877	130 469	7 592	6
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	33 811	36 018	34 168	-1 850	-5
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 283	980	978	-2	0
05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	536	1 848	2 098	250	14

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022 1000 €	%
06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	20 291	20 155	19 088	-1 067	-5
07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	8 532	8 714	8 755	41	0
08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveystalvet (arviomääräraha)	—	—	1 700	1 700	0
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)	22 400	30 400	36 600	6 200	20
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	19 754	19 500	20 729	1 229	6
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)	14 545	5 262	6 353	1 091	21
02. Valvonta	76 743	82 367	82 416	49	0
03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 278	14 794	16 952	2 158	15
05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 797	14 272	14 738	466	3
06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 011	5 351	4 744	-607	-11
07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 267	27 909	27 941	32	0
08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 200	3 200	2 200	-1 000	-31
09. Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano (siirtomääräraha 3 v)	—	5 000	4 000	-1 000	-20

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022 1000 €	%
20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	12 190	11 841	11 841	—	0
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	125 942	136 656	115 800	-20 856	-15
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	74 098	62 072	60 756	-1 316	-2
25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)	7 000	6 500	1 500	-5 000	-77
31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	10 000	24 000	20 000	-4 000	-17
50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	24 442	29 042	28 042	-1 000	-3
63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	10 402	7 042	5 502	-1 540	-22
(87.) Rokotetutkimuksen yhtiöittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	8 000	—	-8 000	-100
10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut	4 539 373	4 500 057	4 509 834	9 777	0
50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 595 351	1 596 500	1 593 000	-3 500	0
53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	16 100	16 500	17 000	500	3
54. Asumistuki (arviomääräraha)	1 582 400	1 580 400	1 638 300	57 900	4
56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)	40 222	56 500	58 700	2 200	4
57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)	750 000	768 800	712 300	-56 500	-7
(58.) Määräaikainen Covid-19 epidemiakorvaus (siirtomääräraha 2 v)	60 000	—	—	—	0
60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	495 300	481 357	490 534	9 177	2
20. Työttömyysturva	3 036 045	2 872 649	2 585 037	-287 612	-10
31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	13 953	28 366	30 484	2 118	7

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022 1000 €	%
50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	1 272 275	1 037 490	1 082 034	44 544	4
52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)	1 747 176	1 802 990	1 468 679	-334 311	-19
55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)	2 641	3 803	3 840	37	1
30. Sairausvakuutus	1 981 208	2 185 300	2 145 750	-39 550	-2
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 981 208	2 185 300	2 145 750	-39 550	-2
40. Eläkkeet	4 911 593	5 044 200	5 042 955	-1 245	0
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	61 224	58 400	60 555	2 155	4
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	718 200	737 500	735 500	-2 000	0
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	370 950	418 000	431 000	13 000	3
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	11 647	13 900	17 300	3 400	24
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	14 350	13 400	13 100	-300	-2
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 735 223	3 803 000	3 785 500	-17 500	0
50. Veteraanien tukeminen	315 492	241 334	192 720	-48 614	-20
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	683	1 050	1 050	—	0
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	11 605	9 900	7 700	-2 200	-22
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	55 075	48 600	43 648	-4 952	-10

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022 1000 €	%
52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	25 000	16 000	20 000	4 000	25
53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	2 500	2 080	1 690	-390	-19
54. Rintama-avustus erälle ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	20	16	24	8	50
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	2 500	1 260	400	-860	-68
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	38 000	30 400	23 000	-7 400	-24
57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8	8	8	—	0
58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)	180 100	132 020	95 200	-36 820	-28
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	517 869	2 014 497	541 682	-1 472 815	-73
30. Valtion korvaus terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 150	350	350	—	0
31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	1 600	2 800	2 800	—	0
32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	25 000	25 000	25 000	—	0

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022 1000 €	%
33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)	91 369	96 000	96 000	—	0
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista, potilassiirroista ja lääketieteellisistä asiantuntijalausunnoista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	13 204	15 200	15 200	—	0
35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)	6 400	65 800	65 800	—	0
36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	480	562	562	—	0
37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)	1 216	2 000	1 500	-500	-25
(38.) Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	206 000	1 615 000	—	-1 615 000	-100
39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	108 910	128 300	132 820	4 520	4
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	28 990	27 835	33 000	5 165	19
52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	22 550	25 550	24 550	-1 000	-4
61. Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)	—	—	134 000	134 000	0

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022	
				1000 €	%
63. Valtionavustus sosiaali-alan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 050	3 000	3 000	—	0
64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	6 950	7 100	7 100	—	0
70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	910 573	37 773	37 773	—	0
20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	243 740	30 940	30 940	—	0
21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	545	545	545	—	0
22. Tartuntatautiin valvonta (siirtomääräraha 2 v)	660 460	460	460	—	0
50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 000	2 000	2 000	—	0
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 900	2 900	2 900	—	0
52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (kiinteä määräraha)	928	928	928	—	0
80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta	137 514	138 390	135 440	-2 950	-2
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	117 064	117 000	114 000	-3 000	-3
41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	1 900	1 900	1 900	—	0
42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	410	350	400	50	14
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)	18 140	19 140	19 140	—	0

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022 1000 €	%
90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	380 770	362 440	332 710	-29 730	-8
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	380 770	362 440	332 710	-29 730	-8
Yhteensä	17 054 274	17 738 540	15 852 586	-1 885 954	-11

Henkilötyövuosien
kokonaisuus¹

3 802

3 863

3 878

¹ Htv-määrä ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2022 maksullisen toiminnan osuus on 1 280 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteisen toiminnan osuus 249 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten valtion mielisairaaloitten, lastensuojeluyksiköiden ja vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoista, sekä eräistä muista menoista.

Pääloukkaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto. Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on vastaavasti vankien terveydenhuollon järjestäminen.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 34 168 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen

4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon ja kansainvälisen tasa-arvopalkinnon hallintoon liittyviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpanee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteet käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2022:

Toiminnallinen tehokkuus

— kehitetään yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa laskentatoimintaa, kustannuslaskentaa ja muuta seuranta- ja Kieku-tietojärjestelmän puitteissa ja hankintatoimintaa Handi-periaatteiden mukaisesti

— maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

— toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia hallitusohjelman ohjelmia ja muita hankkeita

— valmistellaan ja toimeenpannaan sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskevaa uudistusta

— lisätään tutkimus- ja kehittämislaitosten yhteistyötä

— jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista

— vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet ja toimintamenojen supistuminen huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Ministeriön johto ja erillisyyksiköt	526	518	549
Johdon tuki -yksikkö	1 472	1 495	1 582
Viestintäyksikkö	1 374	1 347	1 425
Hallintoyksikkö	2 749	2 768	2 928
Kansainvälisten asioiden yksikkö	1 352	1 792	1 586
Hyvinvointi- ja palveluosasto	7 047	-	-
Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto	2 970	3 148	3 330

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto	2 864	2 814	2 977
Turvallisuus ja terveys -osasto	2 140	6 085	5 764
Yhteisöt ja toimintakyky -osasto	1 979	5 650	4 427
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut - osasto	1 788	5 135	4 028
Työ- ja tasa-arvo-osasto	4 890	5 266	5 572
Yhteensä	31 151	36 018	34 168

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	38 922	44 518	42 768
Bruttotulot	7 771	8 500	8 600
Nettomenot	31 151	36 018	34 168
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 905		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	13 565		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Covid-19-epidemiaan liittyvän koordinaation, ohjauksen ja seurannan määräaikainen vahvistaminen (-5 htv)			-400
Kansainvälinen tasa-arvopalkinto			-500
Lääketieteellisen, kansanterveyden, epidemiologisen, mikrobiologisen ja rokottamiseen liittyvän resurssin määräaikainen vahvistaminen (-4 htv)			-320
Turvataan lainsäädäntötyön resurssit (HO 2019)			-200
Valmiusorganisaation määräaikainen vahvistaminen (-6 htv)			-480
JTS-miljardin tuottavuussäästö			-137
Palkkausten tarkistukset			181
Tasomuutos			6
Yhteensä			-1 850

2022 talousarvio	34 168 000
2021 talousarvio	36 018 000
2020 tilinpäätös	33 811 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 978 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen
- 2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen
- 4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin
- 5) mielenterveyslain (1116/1990) 3 tai 4 luvun nojalla määrätyn tahdosta riippumattoman psykiatrisen hoidon kustannuksiin niissä tapauksissa, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa eikä hoidon maksaja määräydy minkään muun lainsäädännön nojalla.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liiketaloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetettavat tulostavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2022.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrinen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevaa tieteellistä tutkimustyötä tehdään ja hyödynnetään jatkuvasti. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Hoitoa kehitetään siten, että pakkotoimia tarvittaisiin mahdollisimman vähän. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksia vastaavaa moniammatillista työskentelyä sekä työnjohtoa. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2020		2021		2022	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Toimintamenoääräraha	1 283	1	980	1	978	1
Liiketaloudelliset suoritteet	62 492	851	64 270	947	64 405	995
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	256	9	430	15	600	20
Yhteensä	64 031	861	65 680	963	65 983	1 016

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020	2021	2022
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	65 089	66 660	66 961
Bruttotulot	64 031	65 680	65 983
Nettomenot	1 058	980	978
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 047		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 272		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	197,75	189,83	190,14
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	110,33	105,88	109,93
Vanhan Vaasan aikuisosastot	170,02	169,87	172,87

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioitu kehitys

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	362,83	379,44	378,66
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	850,39	864,03	884,16
Vanhan Vaasan aikuisosastot	437,00	453,00	457,00

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	61 340	63 221	63 374
— muut tuotot	1 152	1 049	1 031
Tuotot yhteensä	62 492	64 270	64 405
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	61 958	63 944	64 074
— osuus yhteiskustannuksista	238	265	263
Kustannukset yhteensä	62 196	64 209	64 337
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	296	61	68
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia (aik.os)	146 410	143 550	143 663
Mielentilatutkimushoitovuorokausia (aik.os.)	4 938	4 692	4 684
Mielentilatutkimuksia (aik.os.)	72	66	69
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 583	4 575	4 562
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	73	110	110
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	1	2	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työnhajausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmiä. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön kehittämisessä voimavaroja suunnataan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan perustuvaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen, jonka keskeisiä teemoja ovat muun muassa psykologisten valmiuksien koulutukset, biologiset ja farmakologiset koulutukset sekä pakkokeinojen vähentämiseen tähtäävä koulutus. Koulutuksen rahoitus tulee pääosin maksullisen toiminnan tuotoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-2
Yhteensä	-2
2022 talousarvio	978 000
2021 III lisätalousarvio	200 000
2021 talousarvio	980 000
2020 tilinpäätös	1 283 000

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 098 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen, toiminnan tukemiseen ja toimintaympäristön kehittämiseen
- 2) oppilashoitopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 3) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen

- 4) koulukotien ja vankilan perheosaston yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 5) koulukotioppilaille tarkoitetun kuukausirahan ja heidän vanhemmilleen tarkoitetun ateriakorvauksen maksamiseen
- 6) koulukotien toimitilojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Oppilaille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007) ja sosiaalihuoltolakiin (1301/2014).

Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön määräämin liikeloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetettavat tavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Opetushallituksen ja koulukotien välisissä tulosopimuksissa vuodelle 2022.

Vaikuttavuus

Valtion koulukotitoiminnan vaikuttavuutta lisätään hallinnollisen rakenteen konsernin omaisuutta kehittämällä sekä uudistamalla palvelujen tuottamisen toiminnallisia ja fyysisiä rakenteita. Vaikeasti käytöshäiriöisten, päihdeongelmaisten sekä mielenterveyden häiriöistä kärsivien lasten ja nuorten tarpeita vastaavia palveluita kehitetään lastensuojelun, terveydenhuollon ja vaativan erityisen tuen perusopetukseen integroituna kokonaispalveluna, turvaamalla määrällisesti riittävät henkilöstöresurssit sekä jatkuvalla henkilöstön erityisosaamista vahvistavalla koulutuksella. Koulukotien tutkimus- ja kehittämistyö ohjaa ja todentaa toiminnan vaikuttavuuden arviointia. Tutkimus- ja kehittämishankkeista saaduilla tiedoilla vaikutetaan lastensuojelun kehittämiseen niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään hyödyntäen sähköistä laadunhallintajärjestelmää sekä asiakasjärjestelmään sisältyvää vaikuttavuusmittaria. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaisen vuorovaikutuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Perheosaston työn vaikuttavuutta seurataan muun muassa asiakaspalautetta keräämällä ja toimintaa kehitetään palvelujen ostajien eli kuntien muuttuvia tarpeita vastaavaksi.

Koulukotien toimitiloille asetetaan palveluiden erityisyydestä johtuvat korkeat terveellisuuden, turvallisuuden terapeuttisuuden ja kestävyyslaatuvaatimukset. Koulukotien uusi toimitilakonsepti on kehitetty vastaamaan näihin tarpeisiin. Sekä suomen- että ruotsinkielisen palvelun turvaaminen edellyttää perusparannus- ja uudisrakennushankkeiden toteuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion koulukotien rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2020 toteutuma	2021 varsinainen htv talousarvio	2022 esitys	htv
Toimintamääräraha	536	- 1 848	- 2 098	-
Liiketaloudelliset suoritteet (sisältää opetushallituksen rahoitusosuuden)	25 048	337 25 616	359 26 000	361
Yhteensä	25 584	337 27 464	359 28 098	361

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	23 955	26 264	26 898
Bruttotulot	23 809	24 416	24 800
Nettomenot	146	1 848	2 098
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	601		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	991		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ulkopuolisena rahoituksena saatavat maatalousavustukset.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	22 815	23 386	23 800
— muut tuotot	2 233	2 230	2 200
Tuotot yhteensä	25 048	25 616	26 000
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	1 239	1 200	1 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	23 250	24 815	26 049
— osuus yhteiskustannuksista	1 495	1 500	1 500
Kustannukset yhteensä	24 745	26 315	27 549
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	303	-699	-1 549
Kustannusvastaavuus, %	101	97	94

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 100 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen:

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Hoitovuorokausi	33 034	31 390	31 390
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	8 893	9 855	9 855
Koulupäivä	18 803	20 223	19 703
Jälkihuoltovuorokausi	1 710	1 500	1 500
Vankilan perheosasto	1 495	1 700	1 700

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimitilojen vuokrien korotuksiin	250
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-2
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	2
Yhteensä	250

2022 talousarvio	2 098 000
2021 III lisätalousarvio	292 000
2021 talousarvio	1 848 000
2020 tilinpäätös	536 308

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 088 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) vankiterveydenhuollon palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) vankiterveydenhuollon yleishallinnosta (sisältäen talous-, henkilöstö- ja tietohallinto sekä tukipalvelut) ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 3) vankiterveydenhuollon ja sen toimintaympäristön kehittämiseen
- 4) tieteellisestä tutkimustyöstä aiheutuneiden menojen maksamiseen
- 5) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystalouden järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, jotka katetaan arviomäärärahasta. Vankiterveydenhuollon yksikön tuloina otetaan huomioon sen maksullisesta palvelutoiminnasta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolien kanssa saatavat tulot.

Vaikuttavuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on ohjauksessaan asettanut vankiterveydenhuollolle tavoitteita, joilla mm. pyritään lisäämään entisestään vankien saamien terveystalouden vaikuttavuutta ja laatua, tiivistämään yhteistyötä vankiloiden psykologien, sosiaali- ja päihdetyön tekijöiden kanssa sekä varmistamaan hoidon jatkuvuus vangin vapautumisen jälkeen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	21 016	20 454	19 336
Bruttotulot	303	299	248
Nettomenot	20 713	20 155	19 088
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	434		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	12		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lääkekustannusten nousu	200
Potilastietojärjestelmän toiminnallisuuden varmistamiseen yhteensä	430
Rikosasioiden käsittely (siirto momentilta 25.40.01)	120
Ulkopuolisten terveystalouden osto (siirto momentille 33.01.08)	-1 700
Palkkausten tarkistukset	80
Tasomuutos	-197
Yhteensä	-1 067

2022 talousarvio	19 088 000
2021 III lisätalousarvio	520 000
2021 talousarvio	20 155 000
2020 tilinpäätös	20 291 000

07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 755 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuomioistuimeen rinnastettava muutoksenhakuelin, joka toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa kansaneläkeasioissa ja Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä kuntoutusasioissa ja yleistä asumistukea, eläkkeen saajan asumistukea, lapsilisiä, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea, elatustukea, sotilasavustusta, äitiysavustusta, sairausvakuutusta, takuueläkettä, vammaisten tulkkauspalvelua, ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa, työmarkkinatukea, vuorottelukorvausta, työttömyyskassan jäsenyyttä, aikuiskoulutustukea, ammattitutkintostipendiä, palkkaturvaa, työnantajan omavastuumaksua ja työttömyysvakuutusmaksun perintää koskeissa asioissa. Lisäksi muutoksenhakulautakunnassa käsitellään lainvoimaisten päätösten poistamista koskevat hakemukset samoissa asiaryhmissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Tuottavuus ja taloudellisuus			
Päätöksen hinta (euroa/ratkaisu)	197	204	205
Työn tuottavuus (ratkaisu/htv)	425	425	425
Tulokset ja laadunhallinta			
Käsittelyaika (ka/kk)	6,5	6,2	6,0
Muutosaste vakuutusoikeudessa	4,5	<15	<15
VMBaro:n tulokset (indeksi)	3,6	>3,6	>3,8
Sairauspoissaolojen määrä (pv/htv)	7,2	<7,2	<7,0
Eläköitymisen keski-ikä (vuotta)	66	>64,5	>64,5

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-1
Palkkausten tarkistukset	42
Yhteensä	41

2022 talousarvio	8 755 000
2021 talousarvio	8 714 000
2020 tilinpäätös	8 532 000

08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveystalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain (1635/2015) 2 §:n mukaisesti ostopalveluna hankittavien vankien terveydenhoidon palveluiden maksamiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystilapalvelujen järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, joiden määrä riippuu vankien määrästä ja heidän sairastavuudesta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ulkopuolisten terveystilapalveluiden osto (siirto momentilta 33.01.06)	1 700
Yhteensä	1 700

2022 talousarvio 1 700 000

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 36 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisten Kanta-palvelujen kehittämiseen ja kansallisten määrittelyjen valmisteluun ja ylläpitoon (Kela), sellaisten jatkuvien tehtävien ja ylläpidon kustannusten kattamiseen, joita ei voida periä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta tai apteekkeilta käyttömaksuina (Kela) sekä sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) mukaisten Kelalle aiheutuvien kustannusten kattamiseen (Kela)
- 2) muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen
- 3) valtionavustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja alueellisen tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseksi (STM, THL)
- 4) sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen sekä digitalisaation toteutumisen arviointiin ja seurantaan (STM)
- 5) sosiaali- ja terveysministeriön hankintoihin DigiFinland Oy:ltä, joilla toteutetaan julkisten palveluntarjoajien sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kehittämishankkeita.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalvelujen toteuttaminen ja toteutuksia varten tarvittavien määrittelyjen laatiminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti. Uusien toiminnallisuuksien ja tietosisältöjen kehittämiseen tähtäävien kehittämishankkeiden lisäksi myös palveluiden tekninen infrastruktuuri, palveluiden jatkuvuuden varmistaminen ja tietoturva edellyttävät jatkuvaa kehittämistä ja ylläpitoa. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on lakisääteisiä tehtäviä kuten raportointi

valvontaviranomaisille sekä kansainvälisiä tehtäviä, joita ei voida rahoittaa käyttäjien maksamilla käyttömaksuilla.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös valtionavun maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille sekä tarvittaessa muille tahoille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen. Valtionapuviranomaisina voivat toimia THL ja STM.

Määrärahaa voidaan käyttää myös muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvien valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen sekä digitalisaatiokehityksen arviointien ja seurannan toteuttamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakastietolain vaatimat muutokset Kanta-palveluissa	5 500
DigiFinland Oy:lta hankittavat palvelut, pääoman palautus	-5 000
Kanta-palvelujen jatkokehittämiseen liittyvät säädösmuutokset	1 000
Korkean varautumisen tietojärjestelmät	1 000
Sote-uudistuksen vaikutukset Kanta-palveluihin	700
Tiedontuotannon uudistaminen (Toivo/Valtava)	3 000
Yhteensä	6 200

2022 talousarvio	36 600 000
2021 III lisätalousarvio	5 700 000
2021 talousarvio	30 400 000
2020 tilinpäätös	22 400 000

29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 729 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	1 229
Yhteensä	1 229

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	20 729 000
2021 III lisätalousarvio	8 000 000

2021 talousarvio	19 500 000
2020 tilinpäätös	19 753 893

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 353 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa muun muassa Suomen jäsenmaksusta WHO:lle, jonka rahoituksesta 20 % katetaan jäsenmaksuilla ja loput jäsenmaiden vapaaehtoisrahoituksella. WHO:n rooli on noussut keskeiseksi maiden taloutta ja turvallisuutta horjuttavien pandemioiden ja kriisien yhteydessä. Vuonna 2020 aloitettu prosessi pandemiavalmiuden ja -vasteen tehostamiseksi ja WHO:n rakenteiden toiminnan vahvistamiseksi edellyttää Suomen aktiivista osallistumista. Suomi on rakentanut itselleen vahvan roolin vaikuttaa järjestössä meneillään oleviin uudistuksiin hallituneuvostojäsenyytensä (2018—2021) aikana. Suomen hallitus tukee WHO:n johtoroolia globaaliterveydessä ja terveysturvallisuudessa ja katsoo, että WHO:n rahoitus tulee varmistaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälisten jäsenmaksujen ja maksuosuuksien tarkennukset	1 091
Yhteensä	1 091

2022 talousarvio	6 353 000
2021 talousarvio	5 262 000
2020 tilinpäätös	14 545 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lakisääteistä valvontaa harjoittavien laitosten toimintamenoista, työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista, lääkeasioiden tiekartan toimeenpanosta aiheutuvista menosta ja oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menosta. Valvontalaitoksia ovat Säteilyturvakeskus, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, aluehallintovirastojen työsuojelun vastualueet ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomainen. Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Valvontalaitosten toiminta kohdistuu hallituskauden strategisista tavoitteista seuraaviin:

- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin.

Vaikuttavuus

— yhdenvertaisuuden, oikeusturvan ja muiden perusoikeuksien sekä lainsäädännön noudattamisen varmistaminen

— valvonnan painopiste on turvallisuutta, palveluiden järjestämistä ja omavalvontaa edistävissä ennakoivassa, riskiperusteisessa sekä laadultaan ja laajuudeltaan merkittävän toiminnan valvonnassa.

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 952 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU-rahastojen tuella toteuttavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahasta saa käyttää myös enintään 1 500 000 euroa Suomen ja Venäjän tai muiden Suomen lähialueeksi luettavien maiden kanssa tehtävään säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyöhön:

- 1) ensisijaisesti Venäjän Federaation ydinturvallisuusviranomaisen ja toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin
- 2) muiden Suomen lähialueeksi luettavien valtioiden viranomaisten kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin
- 3) ydin- ja säteilyturvallisuusyhteistyöhön liittyvien valtion siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2022. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet

Korkeatasoinen ionisoivan ja ionisoimattoman säteilyturvallisuuden taso on ylläpidetty ja varmistettu. EU:n perusnormidirektiivin vaatimusten mukainen ionisoivaa säteilyä käyttävien diagnoosimenetelmien lähetekäytännön oikeutusarviointi toimeenpantu. STUK:n toiminta pyrkii tukemaan hallituksen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalitalous ylläpitämällä korkeatasoista ydinturvallisuuden tasoa. STUK pyrkii mm. ydinsulkusopimuksen edistämällä edistämään hallitusohjelman tavoitetta, että Suomi on kokoaan suurempi Euroopassa ja maailmalla.

Säteilyturvakeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2020 toteutuma	2021		2022 esitys	htv
		htv	varsinainen talousarvio		
Budjettirahoitus	15 863	143	14 794	143	149
Maksullinen toiminta	22 630	201	22 895	201	201
Yhteisrahoitteinen toiminta	396	3	350	3	3
Yhteensä	38 889	347	38 039	347	353

Säteilyturvakeskuksen tulosalueittaiset kustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2020		2021		2022	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Ydinenergia	21 112	89	20 922	89	21 190	94
Säteilytoiminta	6 203	27	5 991	27	8 000	29
Valmiustoiminta	2 303	8	2 377	8	3 556	8
Tutkimus ja kehitys	2 734	15	2 663	15	3 300	15
Asiantuntijapalvelut	1 901	9	1 902	9	2 200	9
Viestintä	1 245	5	856	5	1 000	4
Ympäristö	3 391	12	3 328	12	4 000	12
Yhteiset palvelut ja tukitehtävät	-	126	-	126	-	126
Lomat	-	56	-	56	-	56
Yhteensä	38 889	347	38 039	347	43 246	353

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020	2021	2022
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	38 889	38 039	43 246
Bruttotulot	23 026	23 245	26 294
Nettomenot	15 863	14 794	16 952
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 647		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 062		

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (ydinturvallisuusvalvonta, 1 000 euroa)

	2020	2021	2022
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	19 583	19 995	22 641
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	19 587	19 995	22 641
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-4	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet, säteilytoiminta, 1 000 euroa)

	2020	2021	2022
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	905	700	777

	2020	2021	2022
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 171	700	777
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-266	-	-
Kustannusvastaavuus, %	77	100	100

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020	2021	2022
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	292	150	100
— EU:lta saatava rahoitus	37	150	200
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	67	50	80
Tuotot yhteensä	396	350	380
Hankkeiden kokonaiskustannukset	706	700	760
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-310	-350	-380
Omarahoitusosuus, %	44	50	50

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö Venäjän federaation kanssa on kohdistunut seuraaviin aihepiireihin: Leningradin ydinvoimalaitos, Kuolan ydinvoimalaitos, ydinturvallisuusvalvonta, radioaktiiviset jätteet, ympäristön säteilyvalvonta ja onnettomuusvalmius sekä ydinmateriaalivalvonta. Pääosa resursseista on kohdistettu mainittujen kahden ydinvoimalaitoksen turvallisuuden kohentamiseen siten, että pääkohde on Leningradin ydinvoimalaitos, jonka sijainti ja Tšernobylytymppiset reaktorit korostavat jatkuvan parantamisen tarvetta. Hankkeisiin sisältyy muun muassa koulutustoimintaa, turvallisuusanalyysyjä, teknisiä turvallisuusparannuksia, laitetoimituksia sekä laitteistojen tarkastustekniikan kehittämistä. Leningradin ja Kuolan laitoksen ympäristön säteilyvalvontajärjestelmät on toteutettu tämän yhteistyön puitteissa.

Muiden lähialueeseen kuuluvien maiden kanssa ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö kohdistuu vastaavasti suomalaisten turvallisuuden kannalta merkittävimpiin kohteisiin.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin prosentti ja kulutusmenojen osuudeksi noin 99 prosenttia. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien ydin- ja säteilyturvallisuushankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta, sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Säteilylain velvoittaman maksuttoman luonnonsäteilyn ja NORM-valvonnan lisäkustannuksiin	200
Säteilytoimintaveron kompensointi, tarkentunut arvio	80
Uuden toimitilan investoinnit	750

Uusiin tiloihin siirtyminen ja sen johdosta aiheutuvan vuokramenojen nousun huomioiminen	600
Vuokratkustannusten tarkennus	500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-43
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	2
Palkkausten tarkistukset	69
Yhteensä	2 158

2022 talousarvio	16 952 000
2021 III lisätalousarvio	202 000
2021 talousarvio	14 794 000
2020 tilinpäätös	14 278 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 738 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2022. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Peruspalveluiden yhdenvertainen saatavuus, turvallisuus ja laatu on varmistettu
- Valvonnan vaikuttavuus on lisääntynyt
- Kliinisten lääketutkimusten eettisen arvioinnin uudistaminen
- Ylläpidetty ja edistetty elinympäristön terveyttä, vähennetty ja poistettu terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjetointiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamomentille kirjattavat tulot ovat terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden ammattioikeuksia koskevia päätöksiä sekä valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisten palvelunantajien lupia koskevien suoritteiden maksuja sekä viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättäviä maksuja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	17 095	18 272	19 038
Bruttotulot	4 787	4 000	4 300
Nettomenot	12 308	14 272	14 738

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 468		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 957		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntituotot	6 085	5 200	5 500
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	1 298	1 200	1 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 946	3 655	2 500
— osuus yhteiskustannuksista	4 358	1 545	3 000
Kokonaiskustannukset yhteensä	6 304	5 200	5 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-219	-	-
Kustannusvastaavuus, %	97	100	100

*Tuotokset ja laadunhallinta***Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä**

	2020 toteutuma	2021 ennuste	2022 ennuste
Terveystieteiden ammattinharjoittamista koskevat päätökset	18 907	20 000	20 000
Sosiaalihuollon ammattinharjoittamista koskevat laillistamispäätökset	10 590	10 000	10 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asiat	1 527	1 750	1 750
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	741	800	800

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään:

- Edistetään valmentavaa työtä.
- Vahvistetaan osaamista strategisilla osaamisalueilla.
- Liikkuvuudella tuetaan osaamisen kehittämistä.
- Työnantajakuvaa parannetaan viestinnän keinoin.
- Viraston henkilöstöpolitiikalla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenmukaisuutta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alkoholielinkeinorekisterin uudistushanke (ALLU) (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-1 800
Asiakastietolain ohjaukset ja valvonnan edellyttämät voimavarat valvonnan vahvistamiseen (2 htv)	140
Soteri-rekisteri, toinen vaihe	1 855
Sote-uudistukseen liittyvän ohjauksen ja valvonnan tarpeen edellyttämät voimavarat valvonnan vahvistamiseen (2 htv)	160
Tietoturvan ja tietosuojan parantamiseksi (2 htv)	140
Uusi TUKIJA	-150
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-23
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	59
Palkkausten tarkistukset	64
Tasomuutos	21
Yhteensä	466

2022 talousarvio	14 738 000
2021 III lisätalousarvio	59 000
2021 talousarvio	14 272 000
2020 tilinpäätös	12 797 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 744 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) viraston monitoimipaikkaisen toimintamallin vahvistamisesta aiheutuvien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on tarvittaessa toimitiloja toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2022. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Lääkkeiden jakelu tukee rationaalisen lääkehoidon periaatteiden toteutumista ja palvelujärjestelmän katkeamattomia hoitoketjuja Lääkeasioiden tiekartan toimenpidekokonaisuuksien edistäminen
- Lääkkeiden saatavuus ja apteekkien toimitusvarmuus ovat tavoitetasolla

- Palvelujärjestelmän toimintamallien kehittämisen tuki sisältäen digitalisaation
- HTA-periaatteiden ja -toimintamallien yhdenmukaistamiseen osallistuminen
- Lääkehoidon kansallisen ja alueellisen ohjauksen kyvykkyyksien tukeminen
- Fimea toimii ensisijaisena kansallisen ja kansainvälisen lääketiedon tuottajana ja kehittäjänä sekä osallistuu lääkealan tiedonhallinnan ja digitaalisten työvälineiden kehittämiseen
- Fimea on arvostettu myyntilupa-arvioija EU:ssa ja huolehtii kyvykkyyksien kehittämisestä
- EU-lainsäädännön kehittäminen ja täytäntöönpano
- Uudet valvontatehtävät ja niiden implementointi lisäarvoa tuottavalla tavalla
- Kliinisten lääketutkimusten asetuksen toimeenpano ja valvontamenettelyjen yhteensovittaminen Valtakunnallisen eettisen toimikunnan kanssa.

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että viraston maksullisen toiminnan suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti. Keskus seuraa tuottavuuden kehitystä Tilastokeskuksen määrittelemien tuottavuusindikaattorien avulla.

Toiminnan tehokkuus (indeksi 100 = edellinen vuosi)

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	108,4	> 100	> 100
Kokonaistuottavuusindeksi	117,3	> 100	> 100

Viraston henkilötyövuodet

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Maksullinen toiminta	241	247	247
Ei-maksullinen toiminta	43	52	52
Yhteensä	284	299	299

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	27 941	30 609	30 594
Bruttotulot	26 182	25 258	25 850
Nettomenot	1 759	5 351	4 744
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 768		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 019		

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Budjettirahoitus	6 011	5 351	4 744
Maksullisen toiminnan tuotot			
— julkisoikeudelliset suoritteet	23 605	22 928	23 170
— liiketaloudelliset suoritteet	9	-	-
— erillislakien mukaiset suoritteet	2 135	2 080	2 100
Muut tuotot	433	250	580
Edelliseltä vuodelta siirtynyt	2 768	7 019	-
Yhteensä	34 961	37 628	30 594

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	23 614	22 928	23 170
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	14 793	13 872	15 958
— osuus yhteiskustannuksista	7 647	8 870	6 620
Kustannukset yhteensä	22 440	22 742	22 578
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 174	186	592
Kustannusvastaavuus, %	105	101	103

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	2 135	2 080	2 100
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	949	1 335	1 400
— osuus yhteiskustannuksista	430	745	700
Kustannukset yhteensä	1 379	2 080	2 100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	756	-	-
Kustannusvastaavuus, %	155	100	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään:

- edistetään valmennettavaa johtamisotetta
- osaamisen johtamista vahvistetaan
- liikkuvuus ja henkilökierto ovat osa henkilöstön kehittämistä
- työnantajakuva säilytetään nykyisellä tasolla.

Tunnusluvut

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,7	yli valtion keskitason	yli valtion keskitason
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	5,0	alle valtion keskitason	alle valtion keskitason

Määräraha on tarkoitettu 150 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelain (595/2009) 84 b §:ssä tarkoitettut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset katetaan lääkelain (595/2009) 84 b §:n mukaisella maksulla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lääkehoitojen arviointitoiminnan voimavarojen vahvistamisen peruutus	-150
Tasokorotuksen peruutus	-500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-3
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	22
Palkkausten tarkistukset	24
Yhteensä	-607

2022 talousarvio	4 744 000
2021 III lisätalousarvio	22 000
2021 talousarvio	5 351 000
2020 tilinpäätös	6 010 837

07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 27 941 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 §:n ja 20 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2022. Tarkennetut tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun aluehallintoviranomaisten välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työsuojeluvalvonta vahvistaa turvallista, terveellistä ja reilua työtä monipuolisilla keinoilla toimintaympäristön muutoksiin reagoiden ja toimintaa rohkeasti kehittäen. Toimintaympäristössä tunnistetut, valvontaan vaikuttavat ilmiöt liittyvät työoloihin, pirstaloituvaan työelämään, työn kuormitustekijöihin, jatkuvaan uudistumiseen, tiedon hyödyntämiseen ja digitalisaatioon.

Tavoitteena on, että työsuojeluvalvonta tukee ja edistää työpaikan omaa turvallisuustoimintaa, jotta työ olisi terveellistä ja turvallista kaikilla työpaikoilla työnteon muodosta riippumatta. Valvonnalla varmistetaan, että työnantajat ja muut vastuutahot noudattavat työsuojelulainsäädäntöä.

Valvonnan kohteena oleviin asiakokonaisuuksiin ja ilmiöihin määritellään ne valvonnan keinot, joita yhdistelemällä valvonnalla saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus. Valvonnan käytössä olevien keinojen monipuolistaminen ja tehostaminen sekä uusien keinojen kehittäminen ja käyttöönotto ovat keskeinen kehityssuunta toiminnassa. Muun muassa ulkomaisen työvoiman kenttävalvontaa ja viranomaisyhteistyötä sekä neuvontaa ja ohjausta tehostetaan.

Toiminnallinen tehokkuus

Tarkastustoiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

Toiminnallinen tehokkuus

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Kokonaistarkastusmäärä	14 590	21 000	22 000

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet tulosalueittain

Tulosalue	2020			2021			2022		
	toteutu ma	%- osuus	htv	tavoite	%- osuus	htv	tavoite	%- osuus	htv
Työpaikkojen valvonta ja asiakaskysyntään vastaaminen	17 817	70	283	19 536	70	297	19 559	70	303
Valvontaa tukeva toiminta	7 636	30	121	8 373	30	126	8 382	30	127
Yhteensä	25 453	100	404	27 909	100	423	27 941	100	430

Tuotokset ja laadunhallinta

Työsuojelun vastualueet ovat uudistumiskykyisiä ja yhteiskunnan ilmiöihin nopeasti reagoivia valvontaviranomaisia. Yhteistyötahot ja asiakkaat otetaan mukaan kehittämiseen ja kokeiluihin.

Tietoa hyödynnetään monipuolisesti valvonnan ja työelämän kehittämisessä. Työsuojelun vastuualueet jakavat tietoa, osaamista ja näkemystä eri sidosryhmien ja asiakkaiden käyttöön.

Digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään yhteistyötahojen ja asiakkaiden kanssa rohkeasti kokeillen. Tietojen parempi hyödyntäminen valvontatoiminnassa sekä käytettävissä olevan uuden ICT-teknologian soveltaminen työpaikoille suunnatuissa palveluissa ovat keskeisiä toimenpiteitä Työsuojeluvalvonnan tuottavuutta, kattavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan merkittävästi.

Sidosryhmäyhteistyö ja viestintä tukevat tehokkaasti työsuojelun vastuualueiden toimintaa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet edistävät vastuualuerajat ylittävää yhteistyötä ja valtakunnallisia yhteisiä tehtäviä sekä kehittävät henkilöstön osaamista. Vastuualueet ovat kilpailukykyinen ja jatkuvasti kehittyvä hyvän henkilöstöpolitiikan työpaikka, jossa huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista.

Osallistavan johtamisen ja esimiestyön avulla varmistetaan, että henkilöstö on mukana toiminnan kehittämisessä ja tarvittavien muutosten tunnistamisessa lisäarvoa tuottavalla tavalla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	25 742	28 079	28 111
Bruttotulot	289	170	170
Nettomenot	25 453	27 909	27 941
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 104		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 918		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-130
Palkkausten tarkistukset	162
Yhteensä	32

2022 talousarvio	27 941 000
2021 talousarvio	27 909 000
2020 tilinpäätös	26 267 000

08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 2) lupaviranomaisen yleishallinnosta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään tietolupaviranomaisen peruspalvelujen ja infrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitoon. Tietoluvan saajat maksavat luvista ja aineistopalveluista, kuten tietojen kokoamisesta, yhdistelyistä, muokkaamisesta ja tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä aiheutuvista kustannuksista valtion maksuperustelain (150/1992) ja STM:n antaman Findatan maksuasetuksen mukaisesti. Lupaviranomainen korvaa rekisterinpitäjälle luvansaajilta perityistä maksuista sille kuuluvan osuuden. Lupaviranomainen maksaa Tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä järjestelmän toimittajille sopimuksen mukaisen korvauksen. Tietolupaviranomaisen tehtävistä säädetään laissa sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (552/2019).

Toiminnalle on asetettu seuraavat tavoitteet nelivuotiskaudelle 2020—2023:

- lupaviranomaisen neuvontapalvelun sekä lupaprosessin sekä tietojen kokoamis- ja käsittelyprosessin kehittäminen ja käyttöönotto
- tietoluvan edellyttämän tutkimuksen eettisen käsittelyn liittäminen osaksi lupaprosessia
- kansallisen sähköisen käyttöportaalin ja lupakäsittelyn asianhallintajärjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto tietojen yhdistämis- ja luovutuspalvelun sekä koodiavainten säilytyspalvelun kehittäminen ja käyttöönotto
- tietoturvallisen teknisen käyttöympäristön kehittäminen tietojen luovuttamiseksi
- lupaviranomaisen ja rekisteripitäjien yhteistoiminnan kehittäminen.

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa lupaviranomaiselle ja sen toiminnalle tulostavoitteet lupaviranomaisen ohjausryhmän esitysten pohjalta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	1 782	3 675	2 675
Bruttotulot	105	475	475
Nettomenot	1 677	3 200	2 200
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 677		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle		5 200	

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteiset investoinnit	-1 000
Käynnistysvaiheen resursointi	-500
Yleiskustannukset hallinnon tukipalveluihin ja infrastruktuuriin	500

Yhteensä	-1 000
-----------------	--------

2022 talousarvio	2 200 000
2021 talousarvio	3 200 000
2020 tilinpäätös	5 200 000

09. Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lääkeasioiden tiekartan toimeenpanosta aiheutuviin hankintoihin ja selvityksiin sekä toimenpiteiden koordinointiin, edistämiseen ja muihin vastaaviin menoihin
- 2) lääkehoidon tiedonhallinnan kansallisten ja alueellisten kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä muiden alueellisten kehittämis- ja kokeiluhankkeiden menojen maksamiseen
- 3) enintään kahdeksaa henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen toimenpideohjelman ohjaus- ja asiantuntijatehtäviin.

Selvitysosa: Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti lääkehuoltoa kehitetään lääkeasioiden tiekartan (STM:n raportteja 5/2019) mukaisesti. Lääkeasioiden tiekartan toimeenpanossa on kyse lääkkeiden jakelujärjestelmän rakenteellisesta uudistuksesta, lääkehoidon ohjauksen vahvistamisesta, lääkehoitoon liittyvän tietopohjan parantamisesta sekä tiedon käytön tehostamisesta. Paremmalla ohjauksella ja tietopohjalla voidaan varmistaa uusien lääkkeiden hallittu käyttöönotto ja edistää lääkkeiden järkevää käyttöä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano	-1 000
Yhteensä	-1 000

2022 talousarvio	4 000 000
2021 talousarvio	5 000 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyntä selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen
- 2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (133/2020) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen
- 3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen
- 4) oikeuslääketieteellisen ruumiinavaukseen määrättyjen ruumiiden kuljetuksista tai poliisin tilaamista ruumiiden kuljetuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) oikeuslääkäreille virka-ajan ulkopuolella tehtävästä päivystyksestä aiheutuvien päivystyspalkkioiden tai -palkkojen maksamiseen enintään kahta henkilötyövuotta vastaavasti sekä muiden päivystystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Laki kuolemansyyn selvittämisestä (459/1973) määrittelee oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen perusteet. Momentilta maksetaan myös asetuksen (133/2020) mukaisia palkkioita ruumiinavauksia suorittaville oikeuslääkäreille.

Vuonna 2020 oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia tehtiin 8 137, vuonna 2021 arvioidaan tehtävän 8 220 ja vuonna 2022 arviolta 8 200 ruumiinavausta.

Toiminnan tavoitteena on:

- oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittaminen lain mukaisin indikaatioin
- yleisen oikeusturvan toteutuminen selvittämällä kuoleman olosuhteet, kuolemansyy ja kuolemanluokka
- selvittää alkoholi- ja huumemyrkytyskuolemat, alkoholin ja muiden päihteiden sekä lääkeaineiden merkitys kuolemantapauksissa
- saada väkivaltaisista kuolemista oikeuden käyttöön puolueeton ja riippumaton asiantuntijalausunto ja todisteluaineisto
- varmistaa potilaan ja terveydenhuollon henkilöstön oikeusturva
- tuottaa tietoa tapaturmaisista, ammattitaudin aiheuttamista ja luonnollisista kuolemista vakuutus oikeudellisia selvityksiä varten
- oikeuslääkäriresurssien saatavuuden varmistaminen erikoislääkärikoulutuksella.

2022 talousarvio	11 841 000
2021 III lisätalousarvio	992 000
2021 talousarvio	11 841 000
2020 tilinpäätös	12 189 991

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoista ja valtionavusta Työterveyslaitoksen menoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa hallinnonalansa tutkimus- ja kehittämisselityksestä. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämistoimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämisselitys on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua sekä niiden toimeenpanoa ja informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehtäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyen.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta kohdistuu hallinnonalan strategisista tavoitteista erityisesti seuraaviin:

- Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- Toiminta- ja työkyky ovat parantuneet
- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- Hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä.

Vaikuttavuus

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vaikuttavuutta haetaan:

- päätöksenteon tuella, mm. hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arvioimisella
- tietotuotannon parantamisella
- tutkitun tiedon välittämällä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kansalaisten käyttöön.

04. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 60 756 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuihin, biopankkien osuuskunnan osuuden merkintään ja vuosijäsenmaksuihin, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksiin, ulkomailla toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen
- 3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito -suositusten laadintaan, syöpä- ja näkövammarekisterin tekniseen ylläpitoon Suomen Syöpäyhdistys ry:lle ja Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä

Hoitotyön tutkimussäätiön ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustusten ja muiden menojen maksamiseen

4) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen

5) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin

6) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin tartuntatautien ehkäisyyn ja valvontaan liittyviin hankkeisiin

7) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ohjauksen ja arviointitoiminnon menoihin

8) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ohjaustehtäviin, valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tietoarkkitehtuurin kehittämiseen ja ylläpitoon sekä muihin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007), sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) sekä lain sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015) mukaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveystalouden kehittäminen. THL toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi THL toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä. THL vastaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjaustehtävistä.

THL:n toiminnan perusta on laki terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta sekä sosiaali- ja terveystalouden strategiseen visioon eheästä yhteiskunnasta ja kestävästä hyvinvoinnista. Laitoksen strategisissa päälinjauksissa tavoitteina ovat uudistuminen, tietoaineiston tehokas käyttöönnotto, ennakointi, priorisointi ja työyhteisöön panostaminen.

Laitoksen toiminnassa korostuu asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämässä päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen tavoite tietovarantojen kehittämisestä ja niiden käytön helpottamisesta.

Toiminnallinen tehokkuus

Voimavarojen supistuessa THL on tarkistanut toimintaansa siten, että hallitusohjelman toimeenpanoon ja asiantuntija- ja viranomaistehtävien hoitoon liittyvät riskit on minimoitu. Sopeutusten yhtenä kohdentamisperusteena on uusi strategia. Ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. THL:n tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. THL:n tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus ja palvelevat asiakkaiden tietotarpeita. THL:n hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistumista. THL:n rahoitusrakenne on tarkoituksenmukainen.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

THL kehittää ja uudistaa osaamisensa. THL:n henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mukaisesti. Johtamistehtävissä toimivien osaamista kehitetään, jotta

johtaminen on ammattimaista ja kannustavaa. Henkilöstön hyvinvointia tuetaan ja työnantajakuva kehitetään. Henkilöstösuunnittelun ennakoivuutta ja pitkäjänteisyyttä parannetaan.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän avustuksiin (euroa)

Alkoholitutkimussäätiölle	343 000
Suomalainen Lääkäriseura Duodecimille	720 000
Suomen Syöpäyhdistykselle	881 000
Näkövammaisten keskusliitolle	133 000
Hoitotyön tutkimussäätiölle	388 000
Yhteensä	2 465 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	103 486	104 052	102 736
Bruttotulot	37 167	41 980	41 980
Nettomenot	66 319	62 072	60 756
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 519		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	15 298		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— myyntituotot	9 673	10 000	10 000
Tuotot yhteensä	9 673	10 000	10 000
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	-	20	20
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	4 783	5 200	5 200
— osuus yhteiskustannuksista	2 386	2 500	2 500
Kustannukset yhteensä	7 169	7 700	7 700
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	2 504	2 300	2 300
Kustannusvastaavuus, %	135	130	130

Yhteisrahoitteen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	16 235	20 500	20 500
— EU:lta saatava rahoitus	2 232	2 500	2 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	525	500	500
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	8 502	8 500	8 500
Tuotot yhteensä	27 494	32 000	32 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	36 708	43 000	43 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-9 214	-11 000	-11 000
Omarahoitusosuus, %	25	26	26

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet osastoittain

	2020		2021		2022	
	toteutuma	htv	arvio	htv	tavoite	htv
Hyvinvointi	14 593	165				
Kansanterveysratkaisut	21 135	210				
Järjestelmät	9 601	98				
Valtion sosiaali- ja terveyspalvelut	19 424	227				
Terveysturvallisuus	19 130	188				
Tietopalvelut	19 603	145				
Hyvinvointivaikuttajat			43 178	453	44 792	460
Terveysturvaajat			15 080	210	19 794	245
Valtion palvelut			21 347	244	22 373	249
Tietopalvelut			24 447	197	33 777	236
Yhteensä	103 486	1 033	104 052	1 104	120 736	1 190

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakastietolain toimeenpano	520
Asiakastietolain toimeenpano (1 htv)	80
Covid-19-epidemian torjunnan ja hallinnan resurssien määräaikainen vahvistaminen (-10 htv)	-800
Harvinaisten sairauksien koordinaatiotehtävät	-250
Istanbulin sopimuksen täytäntöönpano	-300
Kansallisen terveysturvallisuuden kyvykkyyksien vahvistaminen yhteensä	1 825
Kansalliset laaturekisterit	-1 400
SERI-keskusten satelliittikeskusten perustamisen arviointi (HO 2019)	200
Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen lisätehtävät ja arviointi- ja tiedontuotannon vahvistaminen	400
Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen esto	-100
Vanhuuspalvelulain muutoksesta aiheutuvat pysyvät menot	-100
Väkivaltaisen radikalisaation ja ekstremismin ehkäisemiseen	-250
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-192
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	-3
Palkkausten tarkistukset	282
Tasomuutos	-1 228

Yhteensä	-1 316
-----------------	--------

2022 talousarvio	60 756 000
2021 III lisätalousarvio	10 956 000
2021 talousarvio	62 072 000
2020 tilinpäätös	74 098 000

25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) julkisten biopankkien toimintojen yhtenäistämistä ja yhteisen toimijan valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) kansallisen syöpäkeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) kansallisen neurokeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä kliinisen tutkimuksen ja hoidon pilottihankkeisiin
- 4) kansallisen lääkekehityskeskukseen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) kansallisen genomikeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) hankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuvien valtionavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, korkeakouluille, yleishyödyllisille yhteisöille ja biopankkien muodostamalle osuuskunnalle
- 7) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Täsmälääketieteen peruspilareina Kansalliset osaamiskeskittymät (genomi-, lääkekehitys-, neuro- ja syöpäkeskus sekä biopankkitoiminnan yhtenäistäminen) tukevat terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vauhdittamista sekä yksilöllistetyn terveydenhuollon edistämistä. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa valmistelusta ja toimeenpanosta yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden toimijoiden (sairaanhoitopiirit, korkeakoulut, asiantuntijalaitokset) kanssa.

Tavoitteet ovat seuraavat:

- tehostetaan julkisten biopankkien toimintoja yhtenäistämällä toimintatavat ja varmistetaan tehokas yhteistyö eri osaamiskeskittymien ja etenkin genomikeskuksen kanssa
- perustetaan kansallinen syöpäkeskus, kansallinen neurokeskus ja kansallinen lääkekehityskeskus

— edistetään yksilöllistetyn lääketieteen (täsmälääketieteen) kehittymistä osaksi sosiaali- ja terveysalaa ja parannetaan ihmisten hyvinvointia ja palveluita tutkimuksen, osaamisen, kehittämisen, innovaatiotoiminnan, investointien ja uuden liiketoiminnan avulla

— tuetaan terveysalan kasvustrategian tavoitteiden toteutumista ja Suomen aseman vahvistumista kilpailukykyisenä toimintaympäristönä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sosiaali- ja terveysalan kasvustrategian tukeminen (HO 2019 kertaluonteinen)	-3 000
Tasomuutos	-2 000
Yhteensä	-5 000
2022 talousarvio	1 500 000
2021 talousarvio	6 500 000
2020 tilinpäätös	7 000 000

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaprosessien uudistamiseen hallituksen strategisten tavoitteiden mukaisesti
- 2) lapsi- ja perhepalvelujen kehittämiseen osana tulevaisuuden sote-keskusohjelmaa sekä erillisenä lastensuojelun kehittämishankkeena
- 3) hankkeiden toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen, toimeenpanoa tukevien tutkimus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä käynnistämisyhteistyön maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, Kansaneläkelaitokselle, yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille
- 4) hankkeiden valvontaan ja tarkastukseen
- 5) hankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavien korvausten maksamiseen
- 6) enintään kolme henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin.

Selvitysosa: Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan lapsiperheiden tukemiseksi hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia. Madalletaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saamisen kynnyksiä, parannetaan oikea-aikaisuutta ja saatavuutta osana peruspalveluja. Tiivistetään niiden yhteyttä olemassa oleviin lasten ja perheiden palveluihin ja muihin palvelurakenteisiin.

Jatketaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toteutusta. Ohjelman tavoitteena on levittää perhekeskustoimintamallia ja kehittää neuvoloita, vahvistaa parisuhdetyötä ja vanhemmuuden tukea esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvolapalveluita parantamalla sekä vahvistaa sosiaalihuoltolain mukaisia perheiden ennalta ehkäiseviä palveluita ja helpottaa perheiden kotipalvelun saamis- ja myöntöedellytyksiä sekä kehittää lastensuojelua.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 95 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin viisi prosenttia. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta, sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (HO 2019 kertaluonteinen)	-4 000
Yhteensä	-4 000
2022 talousarvio	20 000 000
2021 talousarvio	24 000 000
2020 tilinpäätös	10 000 000

50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 28 042 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla suoritettavan valtionosuuden maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen
- 3) enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö, joka edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää. Työterveyslaitoksen tavoitteet noudattavat sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa ja ne vahvistetaan ministeriön ja Työterveyslaitoksen väliseen tulossopimukseen. Toiminnan painopisteet ovat työkyvyn varmistaminen työn murroksessa, työelämän digitalisaatiomuutoksen johtaminen sekä kestävä kehityksen huomioiminen työelämän kehittämisessä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työterveyslaitoksen toiminnallisen tuloksellisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet ovat:

Nostetaan osatyökykyisten työllisyysastetta

— nostetaan osatyökykyisten työllisyysastetta.

- viedään koulutusjärjestelmään työkykykoordinaattorikoulutusta.
- tutkitaan työkykyohjelman vaikutuksia palvelujen käyttäjien työ- ja toimintakykyyn.
- tuotetaan KUURA-projektissa työn muokkauksen toimintamalli.

Kehitetään työhyvinvointia ja edistetään uusien teknologioiden hyödyntämistä työn murroksessa

- toteutetaan Työn ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelma työhyvinvoinnin parantamiseksi, vauhdittamaan toimintatapojen uudistamista ja uuden teknologian hyödyntämistä.
- vauhditetaan työelämäinnovaatioita suunnatuilla rahoitushauilla ja uudistetaan työelämää toimiala- sekä aluehankkeilla.
- tuetaan johtamisen kehittymistä ja jaetaan hyviä käytänteitä.
- käynnistetään uusia avauksia Työn, terveyden ja työkyvyn tutkimusohjelmassa.

Varmistetaan työterveyshuollon toiminnallinen integraatio osana uudistuvaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää

- toteutetaan valtakunnallinen TYÖOTE-hanke, jossa tehostetaan julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon yhteistyötä saumattoman hoitoketjun toimintamallilla.
- kehitetään ja uudistetaan ennalta ehkäisevää työterveyshuoltoa.

Pidennetään työuria ja vähennetään ennen aikaista eläköitymistä

- kehitetään työelämävalmiuksia työurasiirtymien tukemiseksi työuran nivelkohdissa.
- toteutetaan Onnistuneesti työuralle -projekti (nuorten työelämään kiinnittymisen tukemiseksi), Osaava ja uudistuva työura -projekti (urajumien tunnistamiseksi ja työuralta syrjäytymisen ehkäisemiseksi) sekä Lähiesimies ja työura ikääntyvässä työelämässä -projekti (ikäntyvien työntekijöiden työurien pidentämiseksi).

Varmistetaan työkykyä tulevaisuuden sote-keskuksessa sekä sosiaali- ja terveystalouden uudistuksessa

- tuetaan työntekijöitä muutoksessa soteorganisaatioiden kanssa toteutettavien kehittämishankkeiden (Hyvä veto -hanke) muodossa.
- tuotetaan seurantatietoa kuntiin jäävien (Kunta10-tutkimus) ja hyvinvointialueille siirtyvien (Mitä kuuluu -tutkimus) työntekijöiden työhyvinvoinnin kehittymisestä.
- arvioidaan sote-työntekijöiden työhyvinvointi MK-kyselyllä.

Vähennetään mielenterveysongelmia työelämässä

- kehitetään Työelämän ja hyvän mielenterveyden toimenpideohjelmassa geneerinen malli mielenterveyden tukemiseksi työterveysyhteistyössä.
- levitetään mielenterveyden tuen digitaalisia työkaluja työpaikoille.

Vähennetään sisäympäristön terveys- ja hyvinvointihaittoja

— osallistutaan kansallisen Terveet tilat 2018 -ohjelman toteutukseen, jotta sisäilmaan liitetty oireilu vähenisi merkittävästi.

Osallistutaan covid-19-pandemian voittamiseen sekä muodostetaan tilannekuva covid-19:n jälkeisestä työelämästä

— ohjeistetaan ja tuetaan työpaikkoja, viranomaisia sekä päätöksentekijöitä covid-19:n vastaisessa työssä.

— varmistetaan suomalaisen työelämän kilpailukyvyyn ja työhyvinvoinnin covid-19-pandemian jälkeisessä ja työn murroksen muokkaamassa maailmassa.

Työterveyslaitoksen toiminnan rahoittamiseksi suoritetaan valtion vuotuisessa tulo- ja menoarviossa hyväksytyin toiminnan laajuuden mukaan vuosittain valtionosuutena neljä viidesosaa sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän laitoksen talousarvion mukaisista kustannuksista. Tulo- ja menoarvion rajoissa Työterveyslaitokselle voidaan työsuojelu- ja työterveysalan tutkimus- ja palvelutoimintaan liittyvien erityistehtävien suorittamista tai erityistä tukea tarvitsevia toimintoja varten antaa lisättyä valtionosuutta.

Valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten arvioidaan olevan 37,1 milj. euroa. Valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan tulojen arvioidaan olevan 9,1 milj. euroa. Toiminnasta saatavien tulojen arvioidaan ylittävän yhden viidesosan valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten määrästä. Ylimenevät tulot käytetään Työterveyslaitoksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan, johtamiseen ja asiantuntijatyöhön.

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin, joiden arvioidaan vuonna 2022 olevan 52 600 000 euroa, myönnetään valtionosuutta 28 042 000 euroa.

Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan 2022 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus vuosina 2020—2022 (1 000 euroa)

	Menot			Oma rahoitus			Valtionosuus		
	2020 tot.	2021 arvio	2022 arvio	2020 tot.	2021 arvio	2022 arvio	2020 tot.	2021 arvio	2022 arvio
Tutkimus ja kehittäminen	13 117	16 000	16 000	6 766	8 000	8 000	6 351	8 000	8 000
Asiantuntijatyö	18 612	16 100	16 100	1 311	1 058	1 058	17 301	15 042	15 042
Työn ja työhyvinvoinnin kehittämishjelma	790	6 000	5 000	0	0	0	790	6 000	5 000
Yhteensä	32 519	38 100	37 100	8 077	9 058	9 058	24 442	29 042	28 042
Liiketoiminta	13 683	15 500	15 500	13 683	15 500	15 500	0	0	0
Yhteensä	46 202	53 600	52 600	21 760	24 558	24 558	24 442	29 042	28 042
Rahoitusosuus, %				47	46	47	53	54	53

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämishjelma (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 000
Yhteensä	-1 000

2022 talousarvio	28 042 000
2021 talousarvio	29 042 000
2020 tilinpäätös	24 442 000

63. *Eräät erityishankkeet* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 502 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen
- 2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein
- 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 4) sosiaali- ja terveysministeriön strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 5) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 6) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen
- 7) hankkeiden tarkastuksista ja valvonnoista aiheutuviin menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon nuorten palvelujen toimintaprosessien uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti
- 9) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteen toimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnonalan tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa, mm. toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin kolme viidesosaa ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi viidesosaa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Pohjoissuomalaisen jäsenkorjausperinteen tallentaminen	-40
Päihteitä käyttävät äidit (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 500
Yhteensä	-1 540

2022 talousarvio	5 502 000
2021 talousarvio	7 042 000
2020 tilinpäätös	10 402 000

(87.) *Rokotetutkimuksen yhtiöittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2021 talousarvio	8 000 000
------------------	-----------

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat perhe-etuuksista, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, tulkkauspalvelujen järjestämisestä, perustoimeentulotuesta sekä Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

Perhe-etuuksiin kuuluvat äitiysavustus ja adoptiotuki, lapsilisät, elatustuki ja lasten kotihoidon tuki.

Äitiysavustuksen, adoptiotuen, lapsilisien ja elatustuen tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Elatustuen tavoitteena on lisäksi turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa ja tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa.

Asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Tulkkauspalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota kuulonäkövammaisille, kuulovammaisille tai puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkauspalvelut.

Toimeentulotuki on viimesijainen sosiaaliturvaetus. Perustoimeentulotuen myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos, jolle suoritetaan ennakot etuuden maksatusta varten valtion varoista täysimääräisesti. Kuntien osuus perustoimeentulotuen menoista on 50 % ja se huomioidaan vähennyksenä kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentilta. Täydentävän ja ehkäisevän

toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.90.30 maksettavaan laskennallisesti määräytyvään kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2020—2022

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Äitiysavustus			
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	49 849	53 000	54 200
Äitiysavustuksen euromäärä	170	170	170
Kansainvälinen adoptio			
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	47	40	50
Lapsilisät			
Lapsia vuoden lopussa	971 543	969 800	963 400
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	173 152	172 300	172 300
Lapsilisää saavia perheitä	535 078	536 000	530 500
Ulkomailla asuville korvattava lasten kotihoidon tuki			
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	314	200	300
Sotilasavustus			
Avustuksen saajien lukumäärä	9 103	9 200	9 000
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	319,07	322,00	332,00
Yleinen asumistuki			
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia)	385 744	403 400	396 400
Keskimääräinen tuki euroa/kk	323,38	324,00	329,00
Elatustuki			
Lapset, joista elatustuki maksettu	101 526	100 500	100 500
— täysimääräisenä	69 976	71 600	71 200
— elatusapua täydentävänä tai muutoin alennettuna	32 667	30 200	32 400
Täysi elatustuki euroa/kk	167,01	167,35	170,00
Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut			
Tulkkauspalveluun oikeutetut	5 874	6 000	6 100
Perustoimeentulotuki			
Saajia vuoden aikana	410 099	412 300	408 800
Kotitalouksia vuoden aikana	285 156	286 700	284 300

50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 593 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen sekä pakkauksen suunnittelu- ja kehittämiskulujen maksamiseen
- 2) tuen maksamiseen kansainvälisestä adoptiosta aiheutuviin kustannuksiin
- 3) lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen
- 4) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen
- 5) elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi. Noin 68 % ottaa avustuksen äitiyspakkauksena muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan adoptiovanhemmalle valtion varoista. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista.

Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Valtio korvaa ulkomaille maksetut tuet.

Elatusvelvollisilta perittävät takautumissaatavat ja takaisinperinnät tuloutetaan momentille 12.33.98.

Elatustuen ja lapsilisän osalta määräraha ei koske Ahvenanmaan maakuntaa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Äitiysavustus	11 800 000
Valtion tuki kansainväliseen adoptioon	300 000
Lapsilisä	1 354 900 000
Ulkomaille maksettava lasten hoidon tuki	1 400 000
Elatustuki	224 600 000
Yhteensä	1 593 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-3 500
Yhteensä	-3 500

2022 talousarvio	1 593 000 000
2021 talousarvio	1 596 500 000
2020 tilinpäätös	1 595 351 472

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 17 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka eräännyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin menoihin. Avustuksen saajista on varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten omaisia noin 4 % vuosittain. Perusavustusten määrä omaisille on vuositasolla yhteensä noin 1 000 000 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sotilasavustuslain muuttamisesta siten, että sotilasavustukseen määritellään suojaosa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotilasavustuksen suojaosa	200
Tarvearvion muutos	300
Yhteensä	500

2022 talousarvio	17 000 000
2021 talousarvio	16 500 000
2020 tilinpäätös	16 100 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 638 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Yleinen asumistuki perustuu kokonaisvuokraan ja lineaarisen omavastuun määrittelyyn. Asumistuen tarpeeseen vaikuttavat tuensaajien lukumäärässä sekä tuensaajien asumismenoissa ja tuloissa tapahtuvat muutokset. Ahvenanmaan asumistuet rahoittaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korkea-asteen ja lähihoitajakoulutuksen opiskelupaikkojen lisäys	24 200
Pohjoismainen työvoimapalvelumalli 1.5.2022 alkaen	-1 600
Tarvearvion muutos	35 300
Yhteensä	57 900

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	1 638 300 000
2021 talousarvio	1 580 400 000
2020 tilinpäätös	1 582 400 000

56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 58 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	2 200
Yhteensä	2 200

2022 talousarvio	58 700 000
2021 talousarvio	56 500 000
2020 tilinpäätös	40 221 849

57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 712 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisten ennakoiden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin
- 2) väliaikaisesta epidemiakorvauksesta annetun lain (687/2020) mukaisten korvausten maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitettut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot. Toimeentulotuen perusosan suuruus määritellään toimeentulotukilain (1412/1997) 9 §:ssä, jonka mukaan perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli 1.5.2022 alkaen	-4 800
Tarvearvion muutos	-51 700
Yhteensä	-56 500

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	712 300 000
2021 talousarvio	768 800 000
2020 tilinpäätös	750 000 000

(58.) *Määräaikainen Covid-19 epidemialkorvaus* (siirtomääräraha 2 v)

2020 tilinpäätös	60 000 000
------------------	------------

60. *Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 490 534 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 2) sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 10 §:n mukaisten sairausvakuutusrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien toimintakulujen valtion osuuden maksamiseen
- 3) kansaneläkelain (568/2007) 98 §:n, takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 36 §:n, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n, rintamasotilaseläkelain (119/1977) 15 §:n ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 9 §:n mukaisten kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 4) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 27 §:n mukaisen yhteispisteen toimintakuluihin.

Selvitysosa: Sosiaaliturvarahastojen osuudet Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista määräytyvät Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 f §:n mukaisesti etuuksien toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on arviolta 52 %, sairausvakuutusrahaston osuus 38 % ja kansaneläkerahaston osuus 10 % vuonna 2022. Valtio rahoittaa 43,6 % sairausvakuutusrahaston toimintakuluista.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Sosiaaliturvan yleisrahaston toimintakulut	321 334 000
Sairausvakuutusrahaston toimintakulut	105 500 000
Kansaneläkerahaston toimintakulut	63 000 000
Yhteispisteen toimintakulut	700 000
Yhteensä	490 534 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ansiotason muutos	6 600
Eläkekulujen kasvu	4 400
Etuus- ja asiointipalvelun kehittäminen	3 500
Liikkumavara	-4 000
Perhevapaaudistuksen toimeenpano	-1 200
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-123
Yhteensä	9 177

2022 talousarvio	490 534 000
2021 talousarvio	481 357 000
2020 tilinpäätös	495 300 000

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen, joka edellyttää 26 viikon työhistoriaa. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin. Työttömyysturvaa on kehitetty siten, että se kannustaa aktiivisuuteen ja työllistymiseen. Työllistymisen edistämiseksi työttömyysturvassa on 300 euron suojaosa. Sen ylittävät työtulot sovitellaan työttömyysetuuden kanssa siten, että puolet tulosta vähennetään etuudesta. Etuus yhdessä työtulojen kanssa voi enimmillään olla etuuden perusteena olevien tulojen suuruinen. Lisäksi on helpotettu yritystoiminnan aloittamista työttömyyden aikana siten, että yrittäjyyden päätoimisuutta ei arvioida ensimmäisten neljän kuukauden aikana.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Ansio-osaa maksetaan korotettuna työllistymistä edistävien toimien ajalta. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi kulukorvausta. Lisäksi työttömiä kannustetaan ammatillisten

valmiuksien parantamiseen tai yritystoiminnan aloittamista tukeviin opintoihin mahdollistamalla lyhytkestoinen päätoiminen opiskelu työttömyyden aikana.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä. Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja ansio-osasta. Työllisyysrahasto rahoittaa palkansaajan aikuiskoulutustuen kokonaisuudessaan. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena, jonka valtio rahoittaa. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on edistetty nostamalla lisäpäiväoikeuden ikäraja 61 vuoteen vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneillä.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan laajuus 2020—2022

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Työttömyysaste (%)	7,8	7,8	6,8
Kuntouttava työtoiminta			
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	35 000	41 000	43 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	70	70	70
Ansiopäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	155 020	155 000	143 000
— miehiä	73 123	73 114	67 453
— naisia	81 897	81 886	75 547
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	39,9	38,0	36,9
— työttömyysajalta	37,4	35,3	34,3
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	2,5	2,7	2,6
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	66,70	66,80	66,90
Peruspäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	49 445	45 900	35 400
— miehiä	24 686	22 900	17 700
— naisia	24 759	23 000	17 700
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	12,4	12,0	9,0
— työttömyysajalta	11,3	10,0	8,0
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	1,1	2,0	1,0
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	31,98	32,70	33,30
— miehillä	33,14	33,90	34,50
— naisilla	30,84	31,50	32,10

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Työmarkkinatuki			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	200 595	193 900	173 700
— miehiä	104 926	101 400	90 900
— naisia	95 669	92 500	82 800
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	52,5	51,0	46,0
— työttömyysajalta	38,3	37,0	33,0
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	14,2	14,0	13,0
Keskimääräinen työmarkkinatuki (€/pv)	35,58	35,90	36,60
— miehillä	35,21	35,60	36,20
— naisilla	35,99	36,30	37,00
Vuorottelukorvaus			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	1 893	1 900	1 900
— miehiä	985	1 000	1 000
— naisia	908	900	900
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	0,5	0,5	0,5
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,0	0,0	0,0
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€/pv)	55,6	55,7	55,8
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€/pv)	23,33	23,90	24,30
— miehillä	23,30	23,80	24,30
— naisilla	23,34	23,90	24,30

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 30 484 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Kunnalle maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2022 noin 43 160 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 70 osallistujaa kohti. Valtion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään neljältä päivältä viikossa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakasmäärän lisäys	2 118
Yhteensä	2 118
2022 talousarvio	30 484 000
2021 talousarvio	28 366 000
2020 tilinpäätös	13 953 314

50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 082 034 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalaissa (603/1984) on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettujen kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti
- 4) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen
- 5) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtiosuudesta
- 6) työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin osallistuvien kuntien tekemien palkkatuki- ja starttirahapäätösten maksamiseen siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty palkkatuen ja starttirahan rahoituksesta
- 7) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan työttömyyspäivärahan valtiosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työllisyysrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat Työllisyysrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuudet ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysetuuksista annetun lain muuttamisesta, jolla vahvistetaan työttömyysvakuutusmaksut vuodelle 2022 sekä esityksen työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi, joka liittyy pohjoismaiseen työvoimapalvelumalliin.

Vuorottelukorvaus rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksetuista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	916 834 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	70 200 000
Palkkatuet ja starttirahat	50 000 000
Kulukorvaukset	15 000 000
Liikkuvuusavustus	5 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	15 000 000
Vuorottelukorvaus	10 000 000
Yhteensä	1 082 034 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korkeakoulututkintoon johtava työvoimakoulutus (siirto momentilta 32.30.51)	300
Pohjoismainen työvoimapalvelumalli 1.5.2022 alkaen	6 500
Tarvearvion muutos	37 744
Yhteensä	44 544

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	1 082 034 000
2021 III lisätalousarvio	6 000 000
2021 I lisätalousarvio	6 000 000
2021 talousarvio	1 037 490 000
2020 tilinpäätös	1 272 275 095

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 468 679 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavien peruspäivärahan tai työmarkkinatuen ja niihin liittyvien lapsikorotusten ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen
- 4) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta

5) työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin osallistuvien kuntien tekemien palkkatuki- ja starttirahapäätösten maksamiseen siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty palkkatuen ja starttirahan rahoituksesta

6) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä korotusosa rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä, tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Kuntien rahoitusosuus on 70 prosenttia työmarkkinatukea yli 1 000 päivää saaneiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen osalta. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Vuorottelukorvaukset rahoitetaan kuten vastaavat työttömyysetuudet. Kasaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	1 118 079 000
— kuntien rahoitusosuus	-425 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	440 700 000
— kulukorvaukset	72 600 000
— liikkuvuusavustus	1 500 000
— korotusosa	16 500 000
Työmarkkinatuki yhteensä	1 224 379 000
Peruspäiväraha	
— työttömyysajalta	299 300 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	40 600 000
— korotusosa	5 300 000
— kulukorvaus	4 300 000
Palkansaajan tt-maksun osuus	-250 300 000
Peruspäiväraha yhteensä	99 200 000
Perusturvan palkkatuki	145 000 000
Vuorottelukorvaus	100 000
Yhteensä	1 468 679 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korkeakoulututkintoon johtava työvoimakoulutus (siirto momentilta 32.30.51)	850
Pohjoismainen työvoimapalvelumalli 1.5.2022 alkaen	10 200
Tarvearvion muutos	-345 361
Yhteensä	-334 311

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	1 468 679 000
2021 III lisätalousarvio	55 000 000
2021 I lisätalousarvio	55 000 000
2021 talousarvio	1 802 990 000
2020 tilinpäätös	1 747 175 798

55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 840 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan yrittäjien aikuiskoulutustuki. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	37
Yhteensä	37

2022 talousarvio	3 840 000
2021 talousarvio	3 803 000
2020 tilinpäätös	2 640 800

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveyspalveluja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenoista, matkakuluista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksista. Sairanhoitovakuutuksesta korvataan

myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin ja hammaslääkärin palkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa sekä työnantajille maksettavaa perhevapaakorvausta. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2020—2022

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Päivärahat			
Sairauspäivärahan saajat	294 568	294 100	296 300
— miehiä	117 169	117 200	118 000
— naisia	177 399	176 900	178 300
Vanhempainpäivärahan saajat	137 836	143 000	149 800
— miehiä	58 170	60 400	63 200
— naisia	79 666	82 600	86 600
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	56,44	58,60	59,90
— miehillä	58,66	61,00	62,30
— naisilla	54,70	56,80	58,00
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	69,12	70,60	72,60
— miehillä	84,94	86,50	92,40
— naisilla	67,20	68,60	70,10
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv)	28,94	29,05	29,58
Lääkkeet			
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	30 000	30 400	30 700
Sairausvakuutuksen korvaama osuus lääkkeistä (%)	75,4	76,0	76,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	577,66	579,78	590,40
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	294 598	302 200	306 100
Sairaanhoidokorvaukset			
Vuonna 2020 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 14,4 %, hammaslääkärinpalkkioista 13,5 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 13,6 % sekä matkojen osalta 86,8 %.			

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 145 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen

3) rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) mukaisten korvausten maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 56 000 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 6 800 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menoista valtio rahoittaa 67 % ja vakuutetut 33 %. Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa vähimmäismääräisistä päivärahoista ja kuntoutusrahoista osuuden, joka ylittää vakuutetun vuositulon perusteella lasketun etuuden määrän. Lisäksi valtio rahoittaa 5 % muista päivärahoista ja kuntoutusrahoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Vuonna 2022 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuna kaikilta vakuutetuilta peritään 0,49 % tuloista, paitsi eläke- ja etuustuloista 1,46 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi vähintään 15 098 euron vuositulon osalta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua palkansaajilta 1,17 % ja yrittäjiltä 1,31 %. Alle 15 098 euroa alittavan vuositulon osalta palkansaajien päivärahamaksua ei peritä ja yrittäjiltä peritään päivärahamaksua 0,14 %. Työnantajien sairausvakuutusmaksu on 1,33 %.

Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain, työopimuslain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta siten, että kuntoutustarpeen arviointia kehitetään.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta siten, että koronavirustutkimuksen ja koronarokotteen rokottamistoimenpiteen korvattavuutta koskevien väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatketaan 30.6.2022 saakka.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa. Lääkkeiden ehdollinen korvattavuus jatkuu vuoden 2025 loppuun.

Sairausvakuutuksen arvioidut menot ja valtionosuudet vuonna 2022 (milj. euroa)

Menot

Työtulovakuutus	
Sairauspäivärahat	981
Vanhempainpäivärahat	1 117
Perhevapaakorvaus	53

Mata-päivärahat	4
Kuntoutusrahat	251
Työterveyshuolto	375
Yrittäjien lisäpäivät	8
Rahaston 8 %:n osuus	6
Yhteensä	2 795
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Lääkekorvaukset	1 779
Matkat	313
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	52
Lääkäripalkkiot	56
Hammaslääkäripalkkiot	51
Muut sairaanhoitokorvaukset	53
Kuntoutuspalvelut	478
Rahaston 8 %:n osuus	7
Yhteensä	2 789
Menot yhteensä	5 584
Tulot	
<i>Työtulovakuutuksen tuotot</i>	
Vakuutettujen maksut	1 117
Työnantajamaksut	1 309
Yrittäjien lisäpäivät	7
Valtion rahoitusosuus	332
Vuoden 2021 maksuyli-/alijäämä	59
Yhteensä	2 824
<i>Sairaanhoitovakuutuksen tuotot</i>	
Palkansaajien ja yrittäjien maksut	374
Etuudensaajien maksut	458
Valtion rahoitusosuus	1 814
Ulkomailta maksetut EU-korvaukset	5
Vuoden 2021 yli-/alijäämä	90
Yhteensä	2 741
Tulot yhteensä	5 565
Valtion osuudet yhteensä	2 146
<i>Työtulovakuutus</i>	
Osuus päivärahoista ja kuntoutusrahoista	102
Osuus tartuntatautipäivärahoista	2
Osuus vähimmäispäivärahoista	227
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	1
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Osuus sairaanhoidosta	1 777
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	37

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Covid-19-testien korvaaminen	-45 000
Koronarokotusten ja testauksen kela-korvauksen jatko	4 000
Kuntoutustarpeen arvioinnin kehittäminen	250
Perhevapaaudistus	1 000

Tartuntatautipäiväraha	-2 800
Tarvearvion muutos	3 000
Yhteensä	-39 550

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	2 145 750 000
2021 talousarvio	2 185 300 000
2020 tilinpäätös	1 981 208 187

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuuajan rahoittamiseen sekä vammaisetuksien rahoittamisesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perheenhuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli 31.12.2020 yhteensä 1 617 561, joista vanhuuseläkkeellä 1 397 155, perhe-eläkkeellä 236 389, työkyvyttömyyseläkkeellä 193 629, osa-aikaeläkkeellä 291 sekä muilla eläkkeillä 8 409. Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Vuosina 2018—2020 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2018	2019	2020
Yksityinen sektori	17 619	18 236	18 751
Kunnalliset eläkkeet	5 228	5 484	5 710
Valtion eläkkeet	4 645	4 741	4 815
Muut julkiset yhteensä	373	387	397
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>27 865</i>	<i>28 848</i>	<i>29 673</i>
Solita-eläkkeet	462	450	445
Kelan eläkkeet	2 357	2 324	2 515
<i>Lakisääteiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>30 684</i>	<i>31 622</i>	<i>32 633</i>
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 680	1 716	1 762

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäläkkeiden ja maatalousyrittäjäläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet, takuueläkkeet ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvä eläke rahoitetaan kokonaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2020—2022

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Eläkkeen saajia			
Merimieseläkkeen saajia	8 212	8 178	8 219

	2020	2021	2022
Eläkkeen saajia	toteutunut	arvio	arvio
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	139 563	133 146	126 946
Yrittäjäeläkkeen saajia	261 067	264 479	264 509
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	4 533	4 407	4 264
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	9 648	9 385	9 075
Lapseneläkkeen saajia	14 988	14 700	14 200
Leskeneläkkeen saajia	4 520	4 400	4 500
— miehiä	1 215	1 200	1 200
— naisia	3 305	3 200	3 300
Kansaneläkkeen saajia	579 366	576 400	574 900
— miehiä	209 205	209 200	210 100
— naisia	370 161	367 200	364 800
Takuueläkkeen saajia	113 967	117 900	119 000
— miehiä	50 291	52 400	52 900
— naisia	63 676	65 500	66 100
Vanhuuseläkkeen saajia	455 040	453 800	450 900
— miehiä	145 922	146 400	146 500
— naisia	309 118	307 400	304 400
Työkyvyttömyyseläkkeen saajia	124 326	122 600	124 000
— miehiä	63 283	62 800	63 600
— naisia	61 043	59 800	60 400

Toiminnan laajuus 2020—2022

	2020	2021	2022
Vakuutettujen lukumäärä	toteutunut	arvio	arvio
MEL-vakuutettuja	8 477	8 546	8 231
MYEL-vakuutettuja	53 353	51 734	50 120
YEL-vakuutettuja	236 636	235 407	237 240
MYEL-vakuutettuja apurahansaajia	3 255	3 255	3 255
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	78 924	76 920	75 552

Toiminnan laajuus 2020—2022

	2020	2021	2022
Keskimääräisiä eläkkeitä	toteutunut	arvio	arvio
Keskimääräinen merimieseläke (€/kk)	1 900	1 530	1 570
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€/kk)	541	568	602
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€/kk)	428	431	436
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€/kk), maatalousyrittäjät	695	706	724
Keskimääräinen leskeneläke (€/kk)	164	164	167
— miehillä	161	161	163
— naisilla	165	166	168
Keskimääräinen kansaneläke (€/kk)	312	310	313
— miehillä	335	334	340
— naisilla	299	296	298
Keskimääräinen takuueläke (€/kk)	189	188	191
— miehillä	187	187	190
— naisilla	190	189	193
Keskimääräinen vanhuuseläke (€/kk)	270	267	269

	2020	2021	2022
	toteutunut	arvio	arvio
Keskimääräisiä eläkkeitä			
— miehillä	267	266	270
— naisilla	271	268	268
Keskimääräinen työkyvyttömyyseläke (€/kk)	466	469	476
— miehillä	492	494	502
— naisilla	438	442	449

Toiminnan laajuus 2020—2022, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2020	2021	2022
	toteutunut	arvio	arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	213 183	218 000	221 400
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	210 324	211 600	213 100
Vammaistuki, saajat	51 643	54 200	55 900

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan muun muassa sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL-vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perheenhuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perheenhuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeneläkettä sovitetaan yhteen laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Vammaisetuuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaisetuuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 60 555 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenosta on 31 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	2 155
Yhteensä	2 155

2022 talousarvio	60 555 000
2021 talousarvio	58 400 000
2020 tilinpäätös	61 223 940

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 735 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuus- ja hoitokulumenoista arvioidaan vuonna 2022 olevan 82,8 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-2 000
Yhteensä	-2 000

2022 talousarvio	735 500 000
2021 talousarvio	737 500 000
2020 tilinpäätös	718 200 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 431 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentti on vuonna 2022 oletettu olevan 24,1 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 25,6 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 1 064 500 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 1 406 600 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 86 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	13 000
Yhteensä	13 000
2022 talousarvio	431 000 000
2021 talousarvio	418 000 000
2020 tilinpäätös	370 950 115

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 17 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	3 400
Yhteensä	3 400
2022 talousarvio	17 300 000
2021 talousarvio	13 900 000
2020 tilinpäätös	11 646 528

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 148 §:n ja 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 31,1 % ja maatalousyrittäjien osuus on 37,3 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus kokonaiskustannuksista on 24,8 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 6,8 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-300
Yhteensä	-300

2022 talousarvio	13 100 000
2021 talousarvio	13 400 000
2020 tilinpäätös	14 350 000

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 785 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 4) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 6) eläketukilain (1531/2016) mukaisten etuuksien maksamiseen

7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläketuet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän sekä maksuvalmiuden.

Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laeiksi työeläkelakien ja kansaneläkelain muuttamisesta siten, että perhe-eläkejärjestelmää ajanmukaistetaan muun muassa muuttamalla leskeneläke määräaikaiseksi ja nostamalla lapseneläkkeen päättymisikä kahdella vuodella.

Kansaneläkevakuutuksen arvioidut valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2022 (milj. euroa)

Menot	
Kansaneläkemenot	2 226
Takuueläke	282
Vammaisetuudet	577
Eläkkeensaajan asumistuki	688
Eläketuki	16
Yhteensä	3 789
Tulot	
Omaisuuksien tuotot	-
Valtion osuudet etuuksista	3 789
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	-
Yhteensä	3 789

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perhe-eläkeuudistus	300
Tarvearvion muutos	-17 800
Yhteensä	-17 500

2022 talousarvio	3 785 500 000
2021 talousarvio	3 803 000 000
2020 tilinpäätös	3 735 222 539

50. Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille ja heidän puolisoilleen, sotilasinvalidille sekä rintamaveteraaneille maksettavista korvauksista, etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään Veikkaus Oy:n tuottovaroja.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa.

Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoiden mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Edunsaajien määrät vuosina 2020—2022

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Sotainvalidien määrä	552	392	272
Sotilasinvalidien määrä	1 814	1 741	1 672
Rintamaveteraanien määrä (pl. sotainvalidit)	5 502	3 988	2 876
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	2 893	2 459	2 066
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	1 809	1 501	1 231
Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoiden ja leskien määrä	2 200	1 826	1 497

Sotilasvammalaki koskee sekä Suomen sodissa vuosina 1939—1945 vammautuneita (sotainvalidit), että varusmiespalveluksessa ennen vuotta 1991 loukkaantuneita tai vammautuneita henkilöitä (sotilasinvalidit). Teksteissä käytetään usein ilmaisua ”sotainvalidi”. Ilmaisua pitää sisällään myös sotilasinvalidit, jotka ovat sotilasvammalain mukaan oikeutettuja samoihin etuuksiin ja palveluihin kuin sotainvalidit heille määritellyn työkyvyttömyysasteen (haitta-asteprocentin) mukaisesti.

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 050 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämisestä annetun lain (864/1949) 6 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2022 olevan 9. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen.

2022 talousarvio	1 050 000
2021 talousarvio	1 050 000
2020 tilinpäätös	683 298

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-2 200
Yhteensä	-2 200

2022 talousarvio	7 700 000
2021 talousarvio	9 900 000
2020 tilinpäätös	11 605 399

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 43 648 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien sekä arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen
- 2) sotainvalidien kuntoutukseen ja laitoshoitoon
- 3) kuntoutus- ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kunnallisten avopalvelujen kustannusten korvaamiseen Ruotsissa asuville vähintään 10 prosentin sotainvalideille myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2022 lopussa olevan noin 4 000, joista elinkoron saajia on 1 950.

Valtiokonttorin kustantamia ateriapalveluja käytti 25 henkilöä Ruotsissa vuonna 2021.

Sotilasvammalain (404/1948) 6 d § mahdollistaa sen, että kunnille ja kuntayhtymille korvattavia avohuoltokustannuksia voidaan rahoittaa Veikkaus Oy:n tuotosta. Veikkaus Oy tilittää tähän liittyen 17 000 000 euroa momentille 12.33.90. Määrärahassa on huomioitu sotilasvammalain nojalla korvattavia kunnallisia avopalveluja sotien johdosta vahingoittuneelle tai sairastuneelle sotainvalidille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotainvalidien ja heidän omaistensa määrän väheneminen ja avopalveluiden käytön tarkentunut arvio	-4 952
Yhteensä	-4 952

2022 talousarvio	43 648 000
2021 talousarvio	48 600 000
2020 tilinpäätös	55 075 073

52. *Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään 20 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen sekä sotainvalidien neuvontapäivien ja muun neuvontapalvelutoiminnan kulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitoksina toimii vuonna 2022 arviolta kaikkiaan 75 laitosta eri puolilla Suomea. Sotainvalidien ohella laitoksissa kuntoutetaan ja/tai hoidetaan myös muita asiakasryhmiä. Kuntoutus- ja hoitolaitoksille maksetaan korvaus toteutuneiden hoitopäivien/käyntikertojen perusteella. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivä- ja käyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja hoitopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Hankintasopimuksessa on sovittu kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähinnat. Korvausta käytetään myös sotainvalidien neuvontapalvelupäivien sekä muuhun neuvontapalvelutoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirtyvien erien väheneminen	4 000
Yhteensä	4 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	20 000 000
2021 III lisätalousarvio	—
2021 talousarvio	16 000 000
2020 tilinpäätös	25 000 000

53. *Valtionapu sotainvalidien puolisoitten kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään 1 690 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotaleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Puolisokuntoutukseen oikeutettujen sotainvalidien puolisoiden ja leskien määrän arvioidaan vuonna 2022 olevan 1 500. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohti ja avokuntoutuksen hoitosarja 15 kertaa kuntoutujaa kohden.

Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotainvalidien leskien ja puolisoiden määrän väheneminen	-390
Yhteensä	-390

2022 talousarvio	1 690 000
2021 talousarvio	2 080 000
2020 tilinpäätös	2 500 000

54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 24 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille

2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2020—2022

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Avustusta saavien lukumäärä	28	15	12
Avustus euroa/henkilö	2 000	2 000	2 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarkentuneet laskelmat ja aikaisemmilta vuosilta siirtyvien erien huomioiminen	8
Yhteensä	8

2022 talousarvio	24 000
2021 talousarvio	16 000
2020 tilinpäätös	20 000

55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutuslaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuksen laatuun liittyvistä tavoitteista. Eräissä Suomen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden henkilöiden lukumäärän arvioidaan olevan 1 231 vuonna 2022, joista kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 580 henkilöä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rintama-avustusten saajien määrän väheneminen ja siirtyvien erien vaikutus	-860
Yhteensä	-860

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	400 000
2021 talousarvio	1 260 000
2020 tilinpäätös	2 500 000

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 23 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä matkakulujen maksamiseen
- 3) kuntoutuskustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Rintamaveteraanien (pl. sotainvalidit) lukumäärän arvioidaan vuoden 2022 alussa olevan noin 2 900 henkeä.

Veikkaus Oy:n tuottoihin perustuva määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momenteilta 33.50.57 ja 33.50.58.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rintamaveteraanien määrän väheneminen	-7 400
Yhteensä	-7 400

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	23 000 000
2021 talousarvio	30 400 000
2020 tilinpäätös	38 000 000

57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laadusta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Veikkaus Oy:n tuotto momentille 33.50.56.

2022 talousarvio	8 000
2021 talousarvio	8 000
2020 tilinpäätös	8 000

58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 95 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Rintamaveteraanien (pl. sotainvalidit) lukumäärän arvioidaan vuoden 2022 alussa olevan noin 2 900 henkeä.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ennakoitu palvelutarve sekä Veikkaus Oy:n tuotto momentille 33.50.56.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuntien tarkentuneet laskelmat sekä rintamaveteraaneille kotiin annettavien palveluiden tarkentuminen	-36 820
Yhteensä	-36 820

2022 talousarvio	95 200 000
2021 talousarvio	132 020 000
2020 tilinpäätös	180 100 000

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin valtion rahoituksesta palvelurakenteen kehittämiseen, yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen, valtion korvauksesta terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain mukaisiin lääkäri- ja hammaslääkäriskoulutuksesta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöstön yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja valtion rahoituksesta lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokassa kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentille 28.90.30.

Keskeiset uudistukset

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantaminen, sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään muun ohella laatimalla kuntien paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, laatimalla

määräajoin hyvinvointikertomus, kehittämällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan tietopohjaa, rakenteita ja johtamista, parantamalla ehkäiseviä palveluja ja varhaista tukea sekä vakiinnuttamalla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osaksi hallintokuntien yhteistyötä ja kaikkea päätöksentekoa. Suunnittelussa ja päätöksenteossa hyödynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia.

Sosiaali- ja terveystalouden tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveystalouden toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnissä seuraavat kehittämis- ja lainsäädäntöhankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveystaloudet asukkailleen:

— sosiaali- ja terveydenhuollon perustalouden kehittäminen terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain pohjalta mm. osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa. Kehittämisohjelmalla vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon perustalouden saatavuutta, siirretään painopistettä erityispalveluista yleispalveluihin, vahvistetaan palvelun laatua ja vaikuttavuutta ja varhaisen tuen saamista sekä tiivistetään viranomaisten yhteistyötä ja palvelujen yhteensovittamista

— sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden uudistaminen — sote-uudistus. Jatkossa sosiaali- ja terveystalouksien sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy itsehallinnollisille hyvinvointialueille. Palvelut tuotetaan pääosin julkisina palveluina. Yksityinen ja kolmas sektori täydentävät niitä

— sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön uudistaminen vaiheittain päivittämällä yleislain jälkeen myös erityislainsäädäntöä. Uudistuksella kehitetään palvelujärjestelmää siten, että se edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä ja turvaa riittävien, laadukkaiden ja tarpeenmukaisten sosiaalipalvelujen saamisen koko maassa

— kansallinen mielenterveysstrategia vuosille 2020—2030.

Järjestelmäkuvaukset

Palvelurakenteen kehittämisen, ennen kaikkea perusterveydenhuollon, vanhustenhuollon ja mielenterveysstrategian rahoitus perustuu kolmevuotisiin kehittämishankkeisiin (momentti 33.60.39). Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain perusteella valtion korvausta kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta sekä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta. Lisäksi sosiaalihuoltolain nojalla maksetaan valtion rahoitusta yliopistotasoisille sosiaalityön tutkimushankkeille sekä suoritetaan yliopistoille korvausta sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta (momentit 33.60.32 ja 33.60.33). Terveyden tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloiden ja yliopistojen osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden erikoistumiskoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveyden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vahvistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet.

Laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalihuollosta aiheutuvista kustannuksista suoritetaan kunnille korvaus sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti.

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea myöntää se kunta, jonka alueella hakija tai tämän perhe vakinaisesti oleskelee.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Sosiaalipalvelut			
Kotipalvelu, kotitalouksia vuoden aikana	163 000	170 000	175 000
Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut, saajia vuoden aikana	123 000	125 000	129 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ¹	4 000	3 000	2 000
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	51 800	53 000	54 200
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	50 000	53 000	55 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ²	17 800	18 200	18 500
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	400	300	200
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	90 000	89 000	89 500
Kansanterveysyö			
Hoitopäivät (milj.)	2,06	1,95	1,90
Avohoitokäynnit (milj.)			
— Lääkärin luona	6,97	7,10	7,20
— Muun ammattihenkilön luona	16,76	17,00	19,00
— Hammashuollon käynnit	3,97	4,60	5,00
— Kotisairaanhoidon käynnit	3,60	4,00	4,20
Somaattinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	2,55	2,50	2,50
Päättyneet hoitokäynnit (milj.)	0,64	0,90	0,90
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,95	3,00	3,00
Avohoitokäynnit (milj.)	6,75	7,40	7,40
Psykiatrinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	1,00	1,00	1,00
Päättyneet hoitokäynnit (milj.)	0,04	0,04	0,04
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	25,00	25,00	25,00
Avohoitokäynnit (milj.)	2,30	2,40	2,40

¹⁾ Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat.

²⁾ Lukuun on laskettu mukaan kehitysvammaisten autetun ja ohjatun asumisen asiakkaat vuoden lopussa sekä vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat vuoden aikana.

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 364,0	1 334,0	1 334,0
Tutkintokorvaus, euroa	45 000	46 000	46 000
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	830	860	860

Mielentilatutkimustoiminta

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	107	110	110
— valtion yksiköt	75	80	80
— kunnalliset sairaalat	20	20	20
— vankeinhoitolaitoksen sairaalat	12	10	10

30. Valtion korvaus terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien onnettomuustilanteiden hoitamisesta Suomessa tai ulkomailla aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämälle ja valtuuttamalle valtakunnalliselle toimijalle vakavien myrkytystilanteiden hoitamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityistilanteissa yksittäisen kunnan tai alueen voimavarat sekä osaaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eivätkä johtamiseen. Vakavia onnettomuus- ja häiriötilanteita varten Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) ja Vantaan kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys (Vantaa) on nimetty valtakunnallisiksi toimijoiksi ja ne ovat toimineet häiriötilanteissa ja varautuneet lääkinälliseen evakuointiin ja psykososiaaliseen tukeen. HUS ja Vantaa ovat osallistuneet merkittäväillä resursseilla toimintaan, jotka ylittävät niiden omien toiminta-alueiden rajat. Määrärahasta on tarkoitus korvata erityisesti sellaisia kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon.

2022 talousarvio	350 000
2021 talousarvio	350 000
2020 tilinpäätös	2 150 000

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lastenasiainalojen perustamista tukevien valtionavustusten maksamiseen
- 2) enintään kahdeksaa ja puolta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen lastenasiainalojen perustamiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja tukeen.

Selvitysosa: LASTA-hankkeessa kehitetty lastenasiainalomalli levitetään valtakunnallisesti. Lastenasiainalossa selvitetään moniammatillisesti seksuaalirikoksen uhriksi epäillyn lapsen ja nuoren asia lapsiystävällisessä ympäristössä ja huolehditaan yhteistyössä lapselle turvallinen kasvu ja kehitys. Kehittämisessä hyödynnetään Seri-tukikeskuksissa jo käytössä olevia toimintamalleja sekä yliopistosairaaloiden lasten oikeuspsykiatrisissa yksiköissä kehitettyä yhteistyömalleja ja muita toimintakäytäntöjä.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi noin yksi neljäsosa ja siirtomenojen osuudeksi kolme neljäsosaa.

2022 talousarvio	2 800 000
2021 talousarvio	2 800 000
2020 tilinpäätös	1 600 000

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 25 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydenhuoltolain (1326/2010) 61—63 §:n sekä sosiaalihoitolain (1301/2014) 60 c §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttämään yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksen sekä sosiaalityön tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee terveyden tutkimuksen osalta tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät rahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet ja myöntää tutkimusrahoitusta tutkimushankkeille, joiden arvioidaan sopivan yhteen sosiaalityön tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden kanssa. Painoalueet ja tavoitteet valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa arviointiryhmässä, joka myös seuraa hankkeiden toteutumista.

2022 talousarvio	25 000 000
2021 talousarvio	25 000 000
2020 tilinpäätös	25 000 000

33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 96 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 59, 59 a ja 60 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen
- 2) terveydenhuoltolain 60 a §:n mukaisen rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyteen johtavan koulutuksen korvaukseen
- 3) sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 a § ja 60 b § mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistolliseen erikoistumiskoulutukseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus käyttää 61 600 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille, 29 900 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille ja 4 500 000 euroa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistotasoisista erikoistumiskoulutusta antaville yliopistoille.

2022 talousarvio	96 000 000
2021 talousarvio	96 000 000
2020 tilinpäätös	91 369 161

34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista, potilassiirroista ja lääketieteellisistä asiantuntijalausunnoista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen
- 3) lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 4) pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n mukaisten elinkautisvangeille tehtävien riskiarvioiden kustannusten maksamiseen
- 5) kohdissa 1) — 4) tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen

6) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

7) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana kertaluonteisena korvauksena kunnille ja kuntayhtymille

8) terveydenhuoltolain 68 a §:ssä tarkoitettujen lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen antamisesta tuomioistuimille niiden pyynnöstä ja asiaan liittyvästä todistelusta sekä lausuntopyyntöjen ja lausuntojen hallinnoinnista yliopistollista sairaalaa ylläpitäville sairaanhoitopiireille suoritettavien valtion korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 5 560 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 9 500 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 140 000 euroa, josta 25 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi.

Määrärahan käytöstä arvioidaan pääosa siirtomenoiksi ja kulutusmenojen osuus vähäiseksi.

2022 talousarvio	15 200 000
2021 talousarvio	15 200 000
2020 tilinpäätös	13 203 674

35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 65 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) mukaisen valtion rahoituksen maksamiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon tuottamiseen.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitos vastaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä valtakunnallisesti. Kansaneläkelaitos huolehtii palvelujen riittävästä saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä hyväksyy opiskeluterveydenhuollon palveluverkon. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö tuottaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti. Säätiö tuottaa palvelut pääosin omana toimintanaan. Jos lain mukaista tuottamisvelvollisuutta ei voida muuten toteuttaa, säätiö voi hankkia täydentäviä palveluja muulta palveluntuottajalta.

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle valtion rahoitusosuuden neljässä erässä vuoden aikana. Kansaneläkelaitos maksaa korvauksen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle palvelujen tuottamisesta aiheutuneista kustannuksista neljässä erässä vuoden aikana. Hyväksyttävistä kustannuksista ja niiden tarkistamisesta, rahoitusosuuksien ja korvausten suorituksista, tarvittavista selvityksistä ja takaisinperinnästä säädetään tarkemmin laissa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta.

2022 talousarvio	65 800 000
2021 talousarvio	65 800 000
2020 tilinpäätös	6 400 000

36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 562 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi ja kehittämiseksi.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuus.

2022 talousarvio	562 000
2021 III lisätalousarvio	—
2021 talousarvio	562 000
2020 tilinpäätös	480 000

37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalihuoltolain (1301/2014) 12 a §:n mukaisiin kunnille maksettaviin korvauksiin kustannuksista, jotka aiheutuvat laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalipalvelusta.

Selvitysosa: Suomesta haki kansainvälistä suojelua vuonna 2015 noin 32 500 henkilöä ja vuonna 2016 hakemuksia rekisteröitiin noin 5 600. Vuonna 2020 suojelua haki 4 721 henkilöä. Kansainvälistä suojelua hakevista henkilöistä on vuodesta 2015 lukien saanut kielteisen päätöksen hakemukseen noin 40 %. Osa kielteisen päätöksen saaneista ei poistu maasta vaan jää oleskelemaan Suomeen laittomasti. Näille henkilöille voidaan antaa kunnissa kiireellistä sosiaalipalvelua sosiaalihuoltolain nojalla. Tilapäisestä majoituksesta, ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuneista kustannuksista kunnat voivat hakea korvausta Kansaneläkelaitokselta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-500
Yhteensä	-500

2022 talousarvio	1 500 000
2021 talousarvio	2 000 000

2020 tilinpäätös

1 216 167

(38.) Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2021 talousarvio

1 615 000 000

2020 tilinpäätös

206 000 000

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 132 820 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen ja toimintaprosessien uudistamiseen hallituksen strategisten tavoitteiden mukaisesti
- 2) hankkeiden toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen, toimeenpanoa tukevien tutkimus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä käynnistämisyhteistyön maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, kansaneläkelaitokselle, osuuskunnille, yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille
- 3) hankkeiden valvontaan ja tarkastukseen
- 4) enintään viittatoista henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa hankkeiden valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin
- 5) hankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavien korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitusohjelmassa on kirjaukset peruspalveluiden saatavuuden, saavutettavuuden, vaikuttavuuden ja laadun parantamisesta. Rakenteeksi esitetään hyvinvointialueisiin pohjautuvaa järjestämistä, jonka puitteissa palveluita kehitetään. Palveluiden sisältöä säädetään osin mitoituksilla (hoitotakuu, henkilöstömitoitukset) ja osin kehittämällä toimintoja strategisesti esimerkiksi mielenterveysasiakkaille ja ikäihmisille. Myös lääkelainsäädännön uudistus edistää asiakkaiden hoitoa.

Ennen uudistuksen voimaantuloa nykyjärjestelmää tulee kehittää, jotta sillä on valmiudet toteuttaa tulevat vaatimukset. On todennäköistä, että esimerkiksi saatavuus paranee etupainotteisesti kehittämissuunnitelmien myötä. Kehittämistoiminnalla vahvistetaan myös kansalaisten luottamusta julkisesti järjestettyihin sote-palveluihin.

Kehittämishankkeet kohdentuvat mm. seuraaviin aiheisiin:

- Peruspalveluiden saatavuuden turvaaminen mm. hoitotakuulla, hoito- ja palveluvelkaa purkamalla sekä sovittamalla yhteen asiakkaan sosiaali- ja terveyspalvelujen polkua
- Ikäihmisten hoitoa ja hoivaa parannetaan hoivahenkilöstön sitovalla vähimmäismitoituksella, kehittämällä omaishoitoa ja kotihoitoa sekä laatimalla poikkihallinnollinen ikäohjelma
- Kansallinen, poikkihallinnollinen mielenterveysstrategian valmistelu.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 99 prosenttia ja kulutusmenojen osuus on vähäinen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehitysvammaisten henkilökohtaisen budjetin kokeilujen laajentaminen (HO 2019 kertaluonteinen)	-2 500
Kuntoutuksen kehittäminen (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 000
Lapsistrategiatyön koordinointi (-1 htv) (siirto momentille 23.01.01)	-45
Osatyökykyisten työkykyohjelma (HO 2019 kertaluonteinen)	-400
Työkykyohjelman lisäresursointi (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 400
Tasomuutos	9 865
Yhteensä	4 520

2022 talousarvio	132 820 000
2021 III lisätalousarvio	39 000 000
2021 I lisätalousarvio	17 500 000
2021 talousarvio	128 300 000
2020 tilinpäätös	108 910 000

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 33 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön FinnHEMS Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menoihin.

Määräraha maksetaan FinnHEMS Oy:lle valtionavustuksen ennakkoina menojen ajoittumisen perusteella.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa FinnHEMS Oy. FinnHEMS Oy on verotusasemaltaan yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon, valtion omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan tuottamisesta. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaavat alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkintähelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta.

Suurin menoerä toiminnassa on varsinainen lentotoiminta, joka tapahtuu kilpailutetun lentotoiminnan ostopalvelun ja siitä solmittujen sopimusten perusteella. Lentotoiminta sisältää helikopterin ja ohjaamomiehistön. Lisäksi ylläpidettävään palveluun kuuluvat lähialuetehävissä käytettävät ja

lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt eli ambulanssit, helikoptereiden tarvitsemat tukikohdat ja niiden ylläpito sekä toiminnan hallinnointiin kuuluvat kulut.

Määrärahan tason muutos aiheutuu ilmailupalvelun omaan tuotantoon siirtymisestä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	5 165
Yhteensä	5 165

Momentin määrärahalaji on muutettu.

2022 talousarvio	33 000 000
2021 talousarvio	27 835 000
2020 tilinpäätös	28 990 000

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 24 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain (1354/2014) mukaisen korvauksen maksamiseen turvakotipalvelua tuottaville toimijoille

2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle turvakotitoiminnan koordinointi-, ohjaus-, ylläpitämis-, laadunvalvonta-, kehittämis-, koulutus-, arviointi- ja hallinnointitehtäviin sekä muihin kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähisuhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla. Turvakotitoiminnan valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluu Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle, joka valitsee turvakotipalvelun tuottajat.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 98 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-1 000
Yhteensä	-1 000

2022 talousarvio	24 550 000
2021 talousarvio	25 550 000

2020 tilinpäätös

22 550 000

61. Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 134 000 000 euroa.

Määrärahasta on varattu osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa:

- 1) enintään 80 000 000 euroa hoitotakuun toteutumisen edistämiseen sekä koronavirustilanteen aiheuttaman sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun (RRF pilari4)
- 2) enintään 15 000 000 euroa hoitotakuun toteutumista edistävien ennalta ehkäisevien toimien ja ongelmien varhaisen tunnistamisen vahvistamiseen (RRF pilari4)
- 3) enintään 10 000 000 euroa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevan tietopohjan sekä vaikuttavuusperusteisen ohjauksen vahvistamiseen (RRF pilari4)
- 4) enintään 20 000 000 euroa hoitotakuuta edistävien palvelumuotoiltujen digitaalisten innovaatioiden käyttöönottoon (RRF pilari4)
- 5) enintään 5 000 000 euroa Työkykyohjelman ja IPS Sijoita ja valmenna -mallin toimenpiteiden laajentamiseen (RRF pilari3)
- 6) enintään 4 000 000 euroa mielenterveyden ja työkyvyn vahvistamiseen työelämässä (RRF pilari3)
- 7) viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen ohjelman hallinnointia ja koordinoitua varten.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentin määrärahasta 9 000 000 euroa kohdentuu työllisyysasteen ja osaamistason nostamisen kestävästi kasvun vauhdittamiseksi (pilari3) investointeihin. Työkykyohjelman ja IPS-mallin (Individual Placement and Support / Sijoita ja valmenna) laajentamisella kehitetään monipuolista työkyvyn tuen palveluiden kokonaisuutta, joka koostuu sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista sekä TE-palveluista ja työllisyyspalveluista. Tavoitteena on, että työkyvyn tuen palveluiden saatavuus ja laatu vastaavat työttömien palvelutarpeita sekä palveluiden vaikuttavuus paranee. Investoinneilla vahvistetaan lisäksi mielenterveyttä ja työkykyä levittämällä vaikuttavia keinoja ja menetelmiä työpaikkojen ja työterveyshuoltojen käyttöön. Lisäksi suunnataan toimenpiteitä työkyvyn tukemiseksi koronavirustilanteesta eniten kärsineille aloille.

Momentin määrärahasta 125 000 000 euroa kohdentuu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistamiseen ja kustannusvaikuttavuuden (pilari4) investointeihin. Investointien tavoitteena on purkaa koronavirustilanteen aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa sekä nopeuttaa hoitoon pääsyä pysyvästi koko maassa uudistamalla toimintamalleja ja ottamalla käyttöön uusia digitaalisia palveluja sekä edistää sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutumista. Tavoitteena on tuoda palvelut kaikkien saataville sekä uudistaa niitä kustannusvaikuttavasti ja ihmislähtöisesti.

Rahoitusta voidaan jakaa valtionavustuksina kunnille, kuntayhtymille, elinkeinoelämälle ja kolmannen sektorin toimijoille, lisäksi sitä voidaan osoittaa sopimuksella käytettäväksi julkisen sektorin laitoksille ohjelmaa tukeviin toimenpiteisiin ja sen kansalliseen koordinointiin sekä hallinnointiin.

Ministeriö valmistelee valtionavustuksia koskevan asetuksen sekä muut rahoituksen käyttöä koskevat linjaukset vuoden 2021 aikana siten, että ensimmäiset hankkeet voivat käynnistyä vuodenvaihteessa 2021—2022.

Määrärahan käytöstä arvioidaan pääosa siirtomenoiksi ja kulutusmenojen osuus vähäiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitotakuun toteutumisen edistäminen sekä koronavirustilanteen aiheuttaman sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purku (RRF pilari4)	80 000
Hoitotakuun toteutumista edistävien ennalta ehkäisevien toimien ja ongelmien varhaisen tunnistamisen vahvistaminen (RRF pilari4)	15 000
Hoitotakuuta edistävien palvelumuotoiltujen digitaalisten innovaatioiden käyttöönotto (RRF pilari4)	20 000
Mielenterveyden ja työkyvyn vahvistaminen työelämässä (RRF pilari3)	4 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevan tietopohjan sekä vaikuttavuusperusteisen ohjauksen vahvistaminen (RRF pilari4)	10 000
Työkykyohjelman ja IPS Sijoita ja valmenna -mallin toimenpiteiden laajentaminen (RRF pilari3)	5 000
Yhteensä	134 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	134 000 000
2021 III lisätalousarvio	45 000 000

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan maakuntien, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten kuntien tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määriteltävä valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

2022 talousarvio	3 000 000
2021 talousarvio	3 000 000
2020 tilinpäätös	3 050 000

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi
- 2) enintään 70 000 euroa sovittelutoiminnan kehittämisestä ja järjestämisestä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin toimintamenoihin
- 3) rikos- ja riita-asioiden sovittelun tietojärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvien menojen maksamiseen, sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle sovittelun tietojärjestelmän ylläpito- ja kehitystehtäviin.

Selvitysosa: Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005, 7 §) mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on velvollinen järjestämään sovittelutoiminnan siten, että palvelua on saatavissa asianmukaisesti toteutettuna koko maassa.

Valtion korvauksen arvioidaan kattavan sovittelutoimintaan osallistuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvauksen yhteismäärä maksetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) käytettäväksi THL:n kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle sovittelutoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (267/2006) mukaisesti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos maksaa korvauksen ennakkona palveluntuottajille ja huolehtii korvauksen käytön valvonnasta.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 6 950 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi noin 150 000 euroa.

2022 talousarvio	7 100 000
2021 talousarvio	7 100 000
2020 tilinpäätös	6 950 000

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat terveystalouden, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen menoista sekä UKK-instituutin valtionavustuksesta. Terveyden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveystaloutta toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveystaloudesta vastaavia toimijoita.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin.

Terveysvalvonta (momentti 33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n kemikaali-, kosmetiikka-, geeniteknikka- ja säteilylainsäädännön toimeenpanoon ja rakennusten kosteus- ja homevaurioiden selvittämisen kehittämiseen.

Tavoitteet:

- elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen
- turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus
- vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita
- ehkäistä geeni-, bio- ja nanoteknologiaan liittyviä terveyshaittoja.

Rokotteiden hankinnan ja tartuntatautiin valvonnan (momentit 33.70.20 ja 33.70.22) tavoitteena on ylläpitää tartuntatautiin torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seurantajärjestelmiä sekä ohjata ja tukea tartuntatautiin torjuntatyötä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä, kunnissa ja sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tutkii tartuntatauteja, seuraa ja selvittää tartuntatautiin ilmaantumista ja esiintymistä, kehittää niiden diagnostiikkaa, seuranta- ja torjunta- sekä tiedottaa niistä ja antaa väestölle ohjeita tartunnan välttämiseksi ja leviämisen ehkäisemiseksi. THL huolehtii osaltaan rokotehuollosta, rokotteiden vaikutusten seuraamisesta sekä rokotteiden ja rokotusten haittavaikutusten selvittämisestä.

Tavoitteet:

- rokotuksin ehkäistävien tautien matala esiintyvyys ja hyvä rokotuskattavuus (esimerkkeinä hinkuyskän ilmaantuvuus, yli 65-vuotiaiden influenssarokotuskattavuus)
- tartuntatautiin leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kamylobakteerilöydösten ilmaantuvuus, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärä)
- Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvän tartuntatautiin tilanteen säilyttäminen (esimerkkinä tuberkuloosin ja MRSA-löydösten ilmaantuvuus sekä hoitoon liittyvien infektioiden ilmaantuvuus)
- HIV- ja hepatiitti C-infektion ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen leviämisen ehkäisy (esimerkkinä HIV- ja hepatiitti C-tapausten ilmaantuvuus), klamydiatapausten ilmaantuvuus, kansallisten strategioiden päivitykset
- pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen (esimerkkinä kansallisen pandemian varautumissuunnitelmien päivitys)
- Suomen aktiivinen osallistuminen Euroopassa, lähialueilla ja globaalisti tartuntatautiin uhkien torjuntaan, leviämisen ehkäisyyn, seurantajärjestelmien kehittämiseen sekä terveysturvallisuuden edistämiseen.

THL toimii myös Euroopan unionin tartuntatautiin epidemiologisesta seurannasta ja tartuntatautiin ilmoittamisesta vastaavana toimivaltaisena elimenä.

Terveyden edistämisen (momentti 33.70.50) käyttötarkoituksena on terveyden edistäminen sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin ehkäisy ja vähentäminen. Vuoden 2022 terveyden edistämisen määrärahalta tuetaan erityisesti kunnissa toteutettavaa terveyden edistämisen toimintaa. Toiminnan tulee kohdentua vähentämään alkuvuodesta 2020 koronapandemian negatiivisia vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja terveyteen sekä eriarvoisuuden vähentämiseen.

Painopisteet vuodelle 2022 ovat:

- ”Ikäystävällisen kunnan” hyvinvointijohtamisen vahvistaminen kehittämällä kuntien, alueellisten toimijoiden ja järjestöjen yhdyspinnalla olevien toimintamallien johtamis- ja yhteistyökäytäntöjä. Käytäntöjen tulee tukea poikkeusolojen aiheuttamien, ikääntyneisiin kohdistuvien haittojen tunnistamista ja vähentämistä. Ikäystävällisessä kunnassa iäkkäiden asukkaiden toiveita ja tarpeita kuunnellaan, jotta heillä on mahdollisuus hyvään ja omannäköiseen elämään
- Kulttuurihyvinvoinnin edistäminen kunnan ja alueellisten toimijoiden yhteistyönä sekä toimintamallien kehittäminen kulttuurihyvinvointitoiminnan vahvistamiseksi kohdentuen erityisesti koronakriisiin negatiivisia vaikutuksia kohdanneisiin ryhmiin
- Ikääntyneiden ja/tai työelämän ulkopuolella olevien hyvän ravitsemuksen laadun, ruoan saatavuuden ja yhteisöllisten ruokailumahdollisuuksien edistäminen. Kehitettävien toimenpiteiden tulee olla sovellettavissa myös poikkeusoloissa
- Pakka-toimintamallin mukaisten yhteisövaikuttamisen keinojen jatkokehittäminen asukkaiden osallistamiseksi paikalliseen alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä rahapelien saatavuuden sääntelyyn ja huumausaineiden käytön ehkäisyyn. Kohderyhmänä tulee olla erityisesti koronapandemian tunnistetut haavoittuvat ryhmät.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen (momentti 33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos (TTL) käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitämille työterveyshuoltoasemille.

Tavoitteet:

- varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten valtioneuvoston asetuksessa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013) säädetään
- turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva uusien työterveyslääkärien koulutuksen määrällinen tarve
- nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2020—2022

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Terveysvalvonta			
Vesivälitteiset epidemiat			
— epidemioiden lukumäärä	2	3	3
— sairastuneet henkilöt	54	100	100
Tartuntatautien torjunta ja rokotteiden hankinta			
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	49	45	45
Hinkuyskätapaukset, lkm	557	700	700
Kampylobakteerilöydökset, lkm	3 380	4 600	4 600
Epidemioiden epäilyilmoitukset	81	75	75
Tuberkuloositapaukset, lkm	224	220	270
MRSA/resistentit stafylokokkilöydökset, lkm	44	45	50
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	150	150	165
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 187	1 150	1 150
Hepatiitti B-virustartunnat, lkm	234	230	220
Tippuritartunnat, lkm	605	600	500
Kuppatartunnat, lkm	246	225	225
Klamydiatartunnat, lkm	16 178	16 000	16 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus			
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	44	45	45

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 30 940 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (1227/2016) 44 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämisestä sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämisestä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmästä sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen
- 2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun
- 3) rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) rokotteiden hankintapäätösprosessiin liittyviin kustannuksiin
- 5) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämiseksi sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämiseksi

6) enintään 600 000 euroa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuosittain määrittämien riskialueiden väestön TBE-rokotuksiin.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 30 940 000 euroa. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 5 000 000 euroa. Rokotteiden välitystoimintaan ja muuhun rokotteiden hankintaan, huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 500 000 euroa.

TBE-rokotusohjelmassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittää vuosittain ne maantieteelliset alueet, joilla rokotuksia tulee toteuttaa osana kansallista rokotusohjelmaa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on budjetoitu momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

2022 talousarvio	30 940 000
2021 III lisätalousarvio	223 500 000
2021 I lisätalousarvio	70 000 000
2021 talousarvio	30 940 000
2020 tilinpäätös	243 740 000

21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 545 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveydensuojelulain (763/1994), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (599/2013), säteilylain (859/2018) ja kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) edellyttämästä terveysturvonnasta, terveysturvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin puolet. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

2022 talousarvio	545 000
2021 talousarvio	545 000
2020 tilinpäätös	545 000

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 460 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (1227/2016) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen
- 2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen
- 3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin neljä viidesosaa ja kulutusmenojen osuudeksi noin yksi viidesosa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

2022 talousarvio	460 000
2021 talousarvio	460 000
2020 tilinpäätös	660 460 000

50. Terveiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätiöille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveyden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, euroa/vuosi

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Kuntien ja tulevien maakuntien hyvinvointijohtamisen kehittäminen	400 000	710 000	500 000
Tupakan, alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden käytön ja niistä aiheutuvia haittojen ehkäisy ja väheneminen	310 000	366 000	500 000
Yhteiskunnallista markkinointia hyödyntävien menetelmien kehittäminen	300 000	-	-
Väestön ylipainoa ehkäisevien ja vähentävien toimintamallien kehittäminen kuntien toiminnassa	-	-	490 000

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Positiivisen mielenterveyden edistämisen menetelmien käytön vahvistaminen sekä itsemurhien ehkäisyn tuki	-	-	-
Seksuaaliterveyden vahvistaminen	-	-	-
Ikääntyneiden hyvän ja laadukkaan ravitsemuksen edistäminen	275 000	300 000	-
Kulttuuritoiminnan saavutettavuuden ja saatavuuden edistäminen kunnan ja alueellisten toimijoiden monitoimijaisena työnä	335 000	607 000	490 000
Lasten ja nuorten turvallisuus digimaailmassa	345 000	-	-
Rahoitettujen hankkeiden hallinnointi	35 000	17 000	20 000
Yhteensä	2 000 000	2 000 000	2 000 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 1 980 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi noin 20 000 euroa.

2022 talousarvio	2 000 000
2021 talousarvio	2 000 000
2020 tilinpäätös	2 000 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkäriin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Erikoislääkärikoulutuksen ja määrärahan tavoitteena on turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Työterveyshuollon erikoislääkäreiden osaamiselle osuu jatkuvasti entistä suurempia työterveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen vaatimuksia muuttuvassa työelämässä. Koulutettujen lääkäreiden tarve ei ole vähenemässä lähivuosina. Määräraha on mitoitettu niin, että yhden erikoislääkäriin pätevyyteen johtavan koulutuksen korvauksen suuruus on 64 700 euroa. Pätevyyden saaneiden erikoislääkärien määrä oli 53 vuonna 2020.

2022 talousarvio	2 900 000
------------------	-----------

2021 talousarvio	2 900 000
2020 tilinpäätös	2 900 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 928 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituuttisäätiön ylläpitämälle UKK-instituutille (laki valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituuttisäätiölle (1284/2010 2 §)).

Määräraha budjetoidaan myöntöpäätösperusteisena.

Selvitysosa: Avustus on tarkoitettu UKK-instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittäminen ja tutkimus.

Momentin määrärahalaji on muutettu.

2022 talousarvio	928 000
2021 talousarvio	928 000
2020 tilinpäätös	928 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen tarkoituksena on tukea maatalousyrittäjien sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Turkistuottajien lomituspalvelujen ja poronhoitajien sijaisavun tarkoituksena on tukea turkistuottajien ja poronhoitajien työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Maatalousyrittäjät ja turkistuottajat voivat valita joko kunnan paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut tai itse järjestetyt lomituspalvelut. Poronhoitajien sijaisapu on itse järjestetty lomituspalvelu.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannusperusteisesti. Päätoimisilla maatalousyrittäjillä on oikeus 26 ilmaiseen vuosilomapäivään. Sijaisapua annetaan pääsääntöisesti muillekin kuin päätoimisille maatalousyrittäjille, jotka ovat sairauden tai muun laissa säädetyn tilapäisen syyn vuoksi estyneitä hoitamasta maatalousyrityksen päivittäin välttämättömiä kotieläinten hoitotöitä. Sijaisapua myönnetään vain tietyin edellytyksin ja siitä peritään palvelumaksu. Päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan lisäksi myöntää tuettua ja täysin maksullista lomittaja-apua. Muille kuin päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan myöntää vain täysin maksullista lomittaja-apua.

Turkistuottajien lomituspalveluista (vuosiloma ja lisävapaa) aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa. Korvattavien palvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Poronhoitajilla on mahdollisuus hankkia itselleen työkyvyttömyyden perusteella sijaisapua, jonka kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa.

Korvattavan palvelun enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen paikallishallinnon järjestämisestä on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela). Käytännössä lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin. Paikallisyksikköjen määrää on tarkoitus vähentää nykyisestä 38:stä noin kymmeneen seuraavien vuosien aikana. Yhdistäminen säästää kustannuksia pitkällä aikavälillä, parantaa toiminnan laatua ja vähentää henkilöriskejä.

Toiminnan laajuus

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Maatalousyrittäjät			
1. Vuosilomatoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	14 119	13 385	12 689
Lomituspäivien lukumäärä	356 452	337 916	320 345
Lomituspäiviä/käyttäjä	25,25	25,25	25,25
Lomitustuntien lukumäärä	2 316 072	2 195 636	2 081 463
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,50	6,50	6,50
2. Sijaisaputoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	4 343	4 149	3 934
Lomituspäivien lukumäärä	199 604	190 701	180 785
Lomituspäiviä/käyttäjä	45,96	45,96	45,96
Lomitustuntien lukumäärä	1 380 132	1 318 575	1 250 009
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,91	6,91	6,91
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu			
Palvelujen käyttäjät	7 145	6 893	6 535
Lomituspäivät	65 984	63 658	60 348
Lomituspäiviä/käyttäjä	9,23	9,23	9,23
Lomitustunnit	435 698	420 342	398 485
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,60	6,60	6,60
Turkistuottajat			
1. Vuosiloma			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	405	394	382
Lomituspäivät	7 141	7 096	6 883
Lomituspäiviä/käyttäjä	17,6	18,00	18,00
Lomitustunnit	51 251	51 382	49 841
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	7,18	7,24	7,24
2. Lisävapaa			
Palvelujen käyttäjät	253	249	242
Lomitustunnit	27 526	27 380	26 824
Lomitustunteja/käyttäjä	109	110	111
Poronhoitajien sijaisapu			
Sijaisavun myöntämispäätöksiä	195	200	215

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Lomitustunnit	15 711	19 500	21 300
Lomitustunteja/päätös	80,6	97,5	99,0
Käyttäjää	143	150	158
Lomitustunteja/käyttäjä	110	130	135

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 114 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 2) enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu vuoden 2020 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2021 ja 2022.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-3 000
Yhteensä	-3 000

2022 talousarvio	114 000 000
2021 talousarvio	117 000 000
2020 tilinpäätös	117 063 909

41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomituksen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa ja maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

2022 talousarvio	1 900 000
------------------	-----------

2021 talousarvio	1 900 000
2020 tilinpäätös	1 900 000

42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) 16 §:n mukaiseen sijaisavun kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Poronhoitajille järjestetään maksullista sijaisapua työkyvyttömyyden aikana enintään 200 tuntia ja 90 päivää kalenterivuoden aikana. Lomituspalvelujen enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	50
Yhteensä	50

2022 talousarvio	400 000
2021 talousarvio	350 000
2020 tilinpäätös	410 000

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 19 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille

3) turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 24 §:n ja poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) nojalla palvelujen hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin

4) 2 000 000 euroa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toteuttamaan hankkeeseen, jolla tuetaan maatalousyrittäjien työssä jaksamista.

Selvitysosa: Määrärahaa arvioidaan käytettävän kuntien lomituspalvelujen kustannuksiin 13 521 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspalveluista kunnille aiheutuvat kustannukset sekä eräille kunnille maksettava harkinnanvarainen lisäkorvaus. Maataloustuottajien eläkelaitokselle lomituspalvelujen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin arvioidaan käytettävän 1 619 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelujen hallinnosta eläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset. Lisäksi Välitä viljelijästä -hankkeelle on varattu 2 000 000 euron määräraha.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lomitusalueiden yhdistäminen, liitoskustannus	-2 000
Välitä viljelijästä -toimintamalli (HO 2019 kertaluonteinen)	2 000
Yhteensä	0

2022 talousarvio	19 140 000
2021 talousarvio	19 140 000
2020 tilinpäätös	18 140 000

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään Veikkaus Oy:n tuotoista harkinnanvaraisina avustuksina yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille hakemusten perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) käsittelee avustushakemukset, laatii avustusehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja suorittaa avustetun toiminnan tuloksellisuusseuranta. Avustuksista päättää sosiaali- ja terveysministeriö pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Veikkaus Oy:n tuotoista myönnettiin vuonna 2021 avustuksia yhteensä 362,4 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Tuottoa käytettiin myös sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintaan 2,9 milj. euroa. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 20,0 milj. euroa sotilasvammakorvauksiin, 16,0 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 30,4 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 1,3 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, tuoton käyttö oli yhteensä 433,0 milj. euroa.

Veikkaus Oy:n tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2022 yhteensä 337,53 milj. euroa. Lisäksi voittovarojen alenemaa kompensoidaan budjettivaroin 58,47 milj. eurolla siten, että jaettavaa on yhteensä 396 milj. euroa. Tästä määrästä jaetaan avustuksina 332,7 milj. euroa momentilta 33.90.50. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön yhteensä 60,4 milj. euroa, josta sotilasvammakorvauksiin 17,0 milj. euroa, korvauksia sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin 20,0 milj. euroa, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin 400 000 euroa ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin 23,0 milj. euroa. Lisäksi osoitetaan 2,9 milj. euroa momentille 33.01.01 sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintamenoihin. Vastaava tulo 337,53 milj. euroa on merkitty momentille 12.33.90.

50. *Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 332 710 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa:

Avustetun toiminnan strategiset tavoitteet

- vähentää eriarvoisuutta ja lisätä yhdenvertaisuutta sekä osallisuutta elämäntilanne ja tausta huomioiden
- vahvistaa yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta sekä lisätä erilaisten ihmisten kohtaamista ja keskinäistä ymmärrystä
- vahvistaa ihmisten voimavaroja ja auttaa pitämään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä.

Vuonna 2022 STEA:n avustuksissa painotetaan erityisesti

- järjestöjen yhteistyön vahvistamista kuntien ja maakuntien sekä tulevien sosiaali- ja terveyskeskusten kanssa, jotta kansalaisten osallistumismahdollisuudet ja järjestöjen mahdollistama toiminta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja ongelmia kohdanneiden auttamiseksi huomioitaisiin mahdollisimman hyvin tulevissa sote- ja maakuntauudistuksen rakenteissa
- koronakriisin seurauksena haavoittuvimpien ihmisten tukemista
- osatyökykyisten työllistymisen edistämistä (Paikka auki -avustusohjelma).

Avustuskokonaisuudet

1) Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää järjestöjen ohjaavia ja vaikuttamiseen liittyviä toimintoja kuten viestintä ja vaikuttamistoiminta, edunvalvonta, kehittämistoiminta, arviointi ja tutkimus ja jäsenjärjestöjen tukeminen.

2) Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää terveyttä, työ- ja toimintakykyä ja ihmisten itsenäistä elämänhallintaa edistävää toimintaa. Toimintaa suunniteltaessa on tärkeä ottaa huomioon ihmiset, joiden on vaikea saada tukea toimintakykynsä vajeisiin tai jotka eivät osaa itse ohjautua avun piiriin.

Avustuskokonaisuuteen kuuluu Paikka auki II -osatyökykyisten ja nuorten työllistymisen avustusohjelma, jonka tavoitteena on edistää työelämävalmiuksia ja työllistymistä.

3) Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen

Avustuskokonaisuus sisältää ihmisten kohtaamisen ja osallisuuden mahdollistamista sekä sosiaalisten taitojen vahvistamista.

Avustuskokonaisuus sisältää erityisryhmien asumismahdollisuuksien ja -valmiuksien parantamista sekä asunnottomuuden poistamista. Erityisryhmät määritellään Avustusoppaassa.

4) Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen

Avustuskokonaisuus sisältää toimintaa, jolla autetaan ihmisiä erilaisissa kriisitilanteissa ja ehkäistään arjen turvallisuutta uhkaavia ongelmia. Avustuskokonaisuuteen sisältyy myös vapaaehtoinen pelastuspalvelu ja siihen liittyvä vapaaehtoisten koulutus.

Avustustoiminnan avustuskokonaisuuksien toteutunut/arvio 2020—2022 (milj. euroa)

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Järjestöjen toimintaedellytysten ja perusrahoituksen turvaaminen	115	-	-
Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	90	-	-
Yhteisöllisyyden ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen	86	-	-
Erityisryhmien asumisen tukeminen	25	-	-
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	40	-	-
Työelämäosallisuuden vahvistaminen	25	-	-
Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen	-	99	91
Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen	-	105	96
Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen	-	115	106
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	-	43	40
Yhteensä	381	362	333

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajeittain toteutunut/arvio vuosina 2020—2022 (milj. euroa)

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Yleisavustukset	67	65	60
Kohdennetut toiminta-avustukset	201	188	173
Investointiavustukset	18	5	5
Hankeavustukset	95	104	95
Yhteensä	381	362	333

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arpajaisveron alentamisen vaikutus	34 400
Veikkauksen tarkentuneet tuloennusteet sekä järjestöille maksettavien avustusten tarkentuminen	-172 600
Veikkausvoittovaroilla rahoitetun toiminnan siirto budjettirahoitukseksi	58 470
Voittovarojen purku	50 000
Yhteensä	-29 730

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	332 710 000
2021 talousarvio	362 440 000
2020 tilinpäätös	380 769 858

